

Advokatrådet

Jmt. Mdt.
26 OKT. 2010

ADVOKAT

→ DBJ

SAMFUNDET

Justitsministeriet
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 25. oktober 2010
J.NR.: 04-014102-10-1189
REF.: rmm-lsg

Høring over Kommissionens Grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en Europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet – sagsnr. 2010-7220/21-0068

Ved e-mail af 8. september 2010 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Advokatrådet støtter initiativer til sikring af bedre kvalitet i EU-lovgivningen, og har i sit retssikkerhedsprogram fra 2009 blandt andet anført, at det i lovgivningsarbejdet er vigtigt at afsætte de ressourcer, som er nødvendige for at sikre kvaliteten af den lovgivning, som skal implementere EU-retten. Forbedring af forbrugerbeskyttelsen (inden for EU) er et andet element som retssikkerhedsprogrammet deler med den nu foreliggende grøn bog.

Der eksisterer store udfordringer inden for EU med at harmonisere lovgivningen og retsforståelsen i de enkelte medlemslande, hvilket er forstærket efter udvidelsen til 27 stater. Hertil kommer, at national lovgivning og retspraksis sædvanligvis kun er tilgængelig på lokalsproget, hvad der naturligvis begrænser kendskabet til dette hos omverdenen.

Det kan konstateres, at resultatet af lovgivningsprocessen i EU ikke altid er præget af ensartethed, og derfor er der brug for værktøjer til at skabe og sikre ensartethed både på EU- og nationalt niveau.

Advokatrådet finder, at en bindende fælles europæisk aftaleret må forudsætte en ganske nøje overvejelse af fordele og ulemper ved at forlade forankrede retsprincipper og en retstradition, det har taget det danske samfund århundreder at udvikle. Advokatrådet skal endvidere fremhæve, at en overordnet fastholdelse af national lovgivning ikke forhindrer, at man til opfyldelse af de intentioner, der er nævnt i indledningen, skaber et instrument med klare definitioner af juridiske begreber og grundprincipper og en samling af standardaftalevilkår.

Der har i de senere år været investeret betydelige ressourcer i udarbejdelsen af ”Draft Common Frame of Reference” (DCFR) i den danske grøn bog omtalt UFR. Arbejdet

samfund@advokatsamfundet.dk
www.advokatsamfundet.dk

med skabelsen af UFR havde to hovedspor. Dels en revision og forbedring af eksisterende og kommende forbrugerlovgivning, dels etablering af en værktøjskasse som skulle sikre kvalitet og ensartethed ved fremtidig lovgivning. I modsætning til en række af de andre transnationale lovgivningsinitiativer har UFR fra starten haft det sigte, grønbogen omhandler. Det vil derfor være ønskeligt, at den ekspertgruppe, der skal bistå Kommissionen med at udvælge de dele af UFR, der skal benyttes i det videre arbejde, i betydeligt omfang inddrager dette nyeste initiativ.

UFR blev som udgangspunkt udarbejdet af akademikere med begrænset praktisk erfaring. Dette kom bl.a. frem i forbindelse med afholdelse af en række af de workshops, som stakeholders og medlemmer af det etablerede CFR-net deltog i. Deltagerne i den ekspertgruppe, Kommissionen har nedsat, består næsten udelukkende af embedsmænd og i mindre omfang universitetsansatte. Det vil derfor være vigtigt i den videre proces at finde måder at sikre forankring af slutresultaterne også blandt praktikere. Det vil i så fald både dreje sig om, hvilke dele af UFR der skal udvælges, som den endelige udformning af de udvalgte bestemmelser.

Det er i dette lys, de følgende bemærkninger til de konkrete løsningsmodeller skal ses:

Ad løsningsmodel 1: Offentliggørelse af ekspertgruppens resultater

Yderligere viden for interesserede parter – her i form af en yderligere bearbejdning, revision og tilretning af UFR – kan have interesse. Det ændrer imidlertid ikke på, at fordelene vil være begrænsede, fordi denne løsningsmodel ikke medvirker i væsentlig grad til at realisere de intentioner, der indledningsvis er nævnt.

Ad løsningsmodel 2: En officiel "værktøjskasse" for de lovgivende myndigheder

En værktøjskasse til sikring af ensartethed og konsistens er en afgørende hjørnesteen i hele projektet. At etablere et referenceredskab, der i hvert fald fremadrettet kan sikre en ensartethed, der ikke til fulde eksisterer i dag, vil være et effektivt redskab i EU-lovgivningen. Det vil være en stor fordel at undgå den usikkerhed, som i en række direktiver opstår som følge af politiske forhandlingsløsninger; en usikkerhed, der ofte i forbindelse med medlemsstaternes implementering er blevet forstærket.

En sådan værktøjskasse vil få størst betydning, hvis den binder alle de lovgivende myndigheder inden for EU. Advokatrådet er derfor enig i, at prioriteringen i denne løsningsmodel derfor må være, at værktøjskassen gøres til genstand for en inter-institutionel aftale mellem de tre nævnte myndigheder, som også forudsat i grønbogen. Kun hvis opnåelse af en inter-institutionel aftale vil føre til en for stor udvanding af værktøjskassens indhold, vil en retsakt vedtaget af Kommissionen være at foretrække.

Værktøjskassens væsentligste formål vil være at sikre den tidligere nævnte ensartethed, og at undgå de hidtidige forskelle i definitioner og beskrivelser m.m. i forskellige direktiver. Dette instrument vil på længere sigt også føre til ensartet anvendelse og fortolkning af de pågældende dele af EU-retten fra domstolens side.

Ad løsningsmodel 3: Kommissionshenstilling om europæisk aftaleret

EU's medlemslande har for de flestes vedkommende en national lovgivning på aftalerettens område, der rækker meget langt tilbage. Der er tale om fundamentale retsprincipper, der ofte har opnået en bred forankring i befolkningen. Den væsentligt længere retstradition i EU-landene i forhold til USA og den større uensartethed gør, at muligheden for uniformering af aftaleretten efter amerikansk mønster ikke synes realistisk. Hertil kommer, at der formentlig vil være både juridisk og politisk interesse i at bevare de kendte og nedarvede retsprincipper.

En henstilling om at indføre det europæiske aftaleretlige instrument som en frivillig ordning kan være et alternativt. I den under løsningsmodel 3b skitserede løsning vil der imidlertid være stor risiko for, at medlemsstater ikke benytter sig af denne mulighed eller gennemfører henstillingen på forskellig måde. Den ensartethed, der som minimum må opnås også for et frivilligt instrument, kan derfor ikke med sikkerhed opnås her.

Løsningsmodel 3 a og b forekommer derfor mindre brugbare.

Ad løsningsmodel 4: Forordninger med indførelse af et frivilligt europæisk retligt instrument

Et frivilligt instrument indført ved forordning, giver mulighed for at opfylde de fleste ønsker. På den ene side forbliver medlemsstatens velindarbejdede nationale lovgivning uændret, og på den anden side skabes en mulighed for at sikre de intentioner, projektet har. Forbedringen af konkurrenceevnen og den øgede forbrugerbeskyttelse vil kunne imødekommes. Et sådant instrument vil kunne finde fodfæste, hvor en virksomhed ønsker at markedsføre sig i EU baseret på et sæt fælles aftaleregler. Det kan både være over for andre erhvervsdrivende og over for forbrugerne. Man må som anført i Grønbogen sikre, at instrumentet i givet fald indeholder tilstrækkeligt høje forbrugerbeskyttelseskrav for at undgå, at forbrugerne ved at vælge instrumentet bliver ringere stillet end tilfældet ellers ville være.

En sådan løsning synes at have rimelige muligheder for at kunne gennemføres. En forudsætning for at indførelsen af et sådant "parallelsystem" måske kan medvirke til at indfri målsætningerne om ensartet retstilstand, øget konkurrence og forbrugerbeskyttelse, vil dog, som også påpeget i Grønbogen, være at der afsættes

fornødne ressourcer til en omfattende informationsindsats. Det vil således være afgørende, at forbrugeren på en let og fyldestgørende måde hurtigt og enkelt kan tage stilling til valget mellem det frivillige instrument og national aftaleret.

Ad løsningsmodel 5: Direktiv om europæisk aftaleret

Advokatrådet er skeptiske overfor modellen, som ikke skaber den ønskede klarhed hverken for erhvervslivet eller forbrugerne, når der opereres på tværs af landegrænserne. En minimumsharmonisering vil således formentlig føre til uensartet implementering i de forskellige lande. I den udstrækning der skal opnås enighed mellem alle medlemsstaterne, må man også frygte, at det, der kan vedtages, vil få karakter af det mindste fællesnævnerniveau for medlemsstaternes nuværende forbrugerbeskyttelsesregler.

Ad løsningsmodel 6: Forordning om indførelse af europæisk aftaleret

Denne model ville føre til den totale harmonisering enten for alle transaktioner eller som minimum for de grænseoverskridende. Løsningen rejser ganske væsentlige spørgsmål om overholdelse af principperne om subsidiaritet og proportionalitet, og Advokatrådet finder som nævnt indledningsvis, at det må være en ganske nøje afvejning, om der samlet set er tale om en løsning, der væsentligt vil forbedre retsstillingen i forhold til den eksisterende, årelange retstradition.

Ad løsningsmodel 7: Forordning om indførelse af en europæisk civillov

Advokatrådet finder det i praksis ikke sandsynligt, at løsningen vil kunne gennemføres. Advokatrådet finder desuden, at løsningen er forbundet med særdeles væsentlige problematikker både teknisk og retligt. Denne løsningsmodel er der næppe mange, der vil være fortalere for, og her vil de mulige fordele være helt ubetydelige i forhold til de store problemer, en sådan løsningsmodel ville medføre.

Hvilket anvendelsesområde ville instrumentet få?

Ad 4.2.1. Bør instrumentet omfatte både aftaler mellem erhvervsdrivende og aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere?

For at opnå fordele både for forbrugere og erhvervsdrivende bør instrumentet efter Advokatrådets umiddelbare vurdering omfatte alle typer aftaler. Ved en sådan løsning undgår man også de problemer, der kan opstå, fordi man inden for medlemsstaterne definerer forbrugere forskelligt, hvor EU's sædvanlige definition alene omfatter fysiske personer.

Det må være muligt – som fx tilfældet er med den danske købelov – at samle reglerne for såvel erhvervsdrivende som forbrugere i samme instrument. Man kan så undgå den usikkerhed og uklarhed, der let kan opstå, hvor flere forskellige instrumenter foreligger.

Ad 4.2.2. Bør instrumentet omfatte både grænseoverskridende og indenlandske aftaler?

Hvis instrumentet bliver gjort til en valgmulighed, bør det omfatte begge typer aftaler. Det vil føre til større klarhed og fjerne den usikkerhed, der ellers kunne opstå ved bedømmelse af, om en aftale er grænseoverskridende eller ej. Det vil formentlig være relativt enkelt at udforme et fælles instrument, eventuelt med få separate bestemmelser, der knytter sig til de grænseoverskridende situationer. Reglerne i et sådant instrument kan så afspejles i en virksomheds salgs- og leveringsbetingelser, så virksomheden kan nøjes med at arbejde med et sæt betingelser, der vil være gældende i alle salgssituationer.

Som det mindre i det mere kunne det være en god idé med et instrument, der alene vedrører online-transaktioner. Det er navnlig i den type transaktioner, virksomheder har brug for ensartede regler. Det ville også være en fordel for forbrugerne, hvis der kunne opnås højere grad af harmonisering af regler inden for online-handel. Der bør i givet fald sikres en vis koordinering af de input der indkommer på dette punkt med de der måtte indkomme i relation til den sideløbende høring vedrørende e-handelsdirektivet, hvor høringsfristen er 5. november 2010 (se http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/e-commerce_en.htm).

Hvad bør instrumentets materielle anvendelsesområde være?

Ad 4.3.1. En snæver fortolkning af instrumentets anvendelsesområde

For at et aftaleretligt instrument skal have fornuftige rammer, må det omhandle alle de områder, der nævnes under punktet. Det vil virke unødigt komplicerende kun at lade det dreje sig om præceptive forbrugerretlige regler og urimelige aftalevilkår. Den klarhed og logik, der efterspørges, vil ikke kunne opnås ved sådanne begrænsninger, hvortil kommer de mange afgrænsningsproblemer, der i givet fald kan opstå.

Ad 4.3.2. En bred fortolkning af instrumentets anvendelsesområde

Advokatrådet finder, at et anvendelsesområde så bredt som det skitserede vil gå ud over det nødvendige og gribe afgørende ind i andre retsområder. Konsekvenserne heraf kan være vanskelige at overskue. Der nævnes bl.a. forhold til ejendomsretten

og tingslig sikkerhed. Ændrede regler på disse områder vil kunne betyde indgreb i fundamentale retstraditioner.

Ad 4.3.3. Bør instrumentet omfatte bestemte typer aftaler?

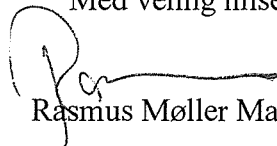
Det er ofte vanskeligt præcist at drage skillelinje mellem forskellige aftaler. Aftaler har ofte elementer af forskellige typer i sig – f.eks. ved at en aftale både omfatter salg af varer, efterfølgende servicering og eventuelt et lejeelement. Det vil derfor formentlig ikke være hensigtsmæssigt at lade et instrument omfatte bestemte typer aftaler, hvorved uklarhed om aftaletypen kan virke forstyrrende.

Ad 4.3.4. Anvendelsesområdet for en europæisk civillov

Som nævnt er Advokatrådet skeptisk overfor, at sigte efter et anvendelsesområde så bredt beskrevet som under dette punkt. De problemer der er omtalt under pkt. 4.3.2, vil også være gældende her.

Kopi af nærværende er endvidere sendt til Retsudvalget og Erhvervsudvalget til orientering, da Europaudvalget den 13. september 2010 har anmodet disse om en udtalelse/indstilling med henblik på afgivelse af fælles høringssvar til Kommissionen.

Med venlig hilsen

Rasmus Møller Madsen

Akt.nr. 16

Randi Graabek**Fra:** Birgitte Christensen [BC@shipowners.dk] på vegne af Dorte Rolff [dro@shipowners.dk]**Sendt:** 28. oktober 2010 14:13**Til:** Ebru Abay; Justitsministeriet**Emne:** Hørings svar - Høring over Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) - Journalnr. 2010-7220/21-0068

Vi henviser til Justitsministeriets høring af 8. september 2010 om Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig).

Danmarks Rederiforening finder, at der alene bør gennemføres generelle regler om aftalers indgåelse (tilbud, accept etc. som i den danske aftalelov) på EU-plan eller bedre på globalt plan (via f.eks. UNCITRAL). En regulering af aftaler mere generelt bør alene ske sektorvis, og bør for så vidt angår søret og multimodal transport med et søled være på global basis (via UNCITRAL, IMO etc.), jf. de synspunkter Danmark med stor styrke har fremført imod en særlig EU-regulering af sø- og multimodale transportere. Regionalisme inden for dette område vil være til stor skade for dansk skibsfart, som opererer på et internationalt marked.

Danmarks Rederiforening er enig i, at nationale regler om aftalers indgåelse medfører unødvendige transaktionsomkostninger og retsikkerhed ved international handel. En europæisk aftaleret er imidlertid en regional og dermed kun en "halv" løsning, og vi kan derfor ikke støtte de i grønbogen skitserede løsningsmodeller 5 - 7. Rederiforeningen mener, at aftaleret bedst reguleres ved en international konvention med præceptive regler, og opfordrer Danmark og Kommissionen til at arbejde herfor.

Som led i arbejdet for en international regulering af aftalers indgåelse kan den af Kommissionen nedsatte ekspertgruppes resultater være af stor værdi. Vi støtter derfor, at resultaterne vedrørende aftalers indgåelse offentliggøres, jf. løsningsmodel 1, og diskuteres. Efter diskussion kan resultaterne/principperne danne baggrund for medlemsstaternes og Kommissionens bestræbelser på at sikre en international konvention om aftalers indgåelse, ligesom Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet kan bruge principperne ved egen udarbejdelse og revidering af regulering, jf. løsningsmodel 2. Hvorvidt der udarbejdes en retsakt og i hvilken ikke-bindende form, vil vi lade være op til Kommissionen.

Så længe Kommissionen arbejder for en international regulering i overensstemmelse med de aftalte principper nævnt i forrige afsnit, kan Kommissionen som foreslået i løsning 3a) godt henstille til medlemsstaterne, at de indarbejder dem på frivillig basis. Medlemsstaterne vil på den måde sikre, at de er på "forkant", når der så forhåbentlig siden vedtages en international regulering indeholdende i hvert fald dele af Kommissionens principper.

Løsning 3 b) og løsning 4 om en frivillig aftaleret enten på national eller europæisk plan kan vi ikke se bidrage til at lette international handel, set i henhold til at der allerede eksisterer frivillige instrumenter som UNIDROIT.

Vedrørende anvendelsesområdet for en international aftaleret støtter vi, at konventionen bør omfatte både aftaler mellem erhvervsdrivende og forbruger aftaler, jf. grønbogens pkt. 4.2.1.

Med venlig hilsen

Dorte Rolff
 DANMARKS REDERIFORENING
 DANISH SHIPOWNERS' ASSOCIATION
 Amaliegade 33, DK-1256 København K
 Tel.: +45 33 11 40 88 / Direct tel.: +45 33 48 92 85
 Fax: +45 33 11 62 10
 Mobile: +45 5177 7095
 e-mail: dro@shipowners.dk
 web: www.shipowners.dk

29 OKT. 2010

Justitsministeriet
 Lovafdelingen

20 10 NR. 7220/21-0068

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København,

31. oktober 2010

Høringssvar vedrørende Kommissionens Grøn bog KOM(2010)348, endelig udg.

Generelle bemærkninger

Danmarks Rejsebureau Forening (DRF) takker for lejligheden til at kommentere på Kommissionens Grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet. Indledningsvis vil der blive gjort rede for, hvilke forudsætninger, der ligger til grund for DRF's besvarelse af Grønbogen.

Rejsebranchen er i forvejen på europæisk plan i høj grad sektorreguleret via Pakkerejsedirektivet (1990/314), hvis forestående revision fra DRF's side imødeses med stor interesse, eftersom det nuværende direktiv - med dertil hørende dansk implementering via Lov om Pakkerejser og Lov om en Rejsegarantifond - ikke længere synes tidssvarende henset til såvel den generelle som den teknologiske udvikling indenfor rejsebranchen.

DRF er generelt fortalende for en højere grad af harmonisering på forbrugerområdet i det omfang, det skønnes muligt henset til branchespecifikke behov. Dette både ud fra hensynet til, at forbrugerne sikres en ensartet beskyttelse uanset hvor i fællesskabet denne handler, men ligeså vigtigt er hensynet til de erhvervsdrivende forstået således, at der ved en større grad af harmonisering skabes grobund for at sikre de erhvervsdrivende lige og realistiske konkurrencevilkår.

Det er DRF's opfattelse, at der ikke længere er det samme behov for sektorregulering som tidligere - hverken for så vidt angår den kommende revision af pakkerejsedirektivet eller for den sags skyld i relation til andre lovmæssige tiltag indenfor forbrugerbeskyttelsen. Under henvisning til ovenstående hilser DRF således enhver form for horisontal regulering af forbrugerområdet velkommen.

Valg af aftaleretligt instrument.

Formålet med Grønbogen er at sikre, at det indre marked kommer borgerne til gode ved at lette udfordringerne ved grænseoverskridende transaktioner. Dette mål kan imødekommes ved at forbedre - og til en vis grad harmonisere - de europæiske regler indenfor aftaleretten, hvilket til dels søges gennemført i forbindelse med Europa Parlamentets og Rådets direktivforslag om KOM(2008)614 forbrugerrettigheder.

Som det fremgår af Parlamentets (IMCO) udkast til førstebehandling af betænkningen 2008(0196) COD, synes der ikke at være lagt op til den harmonisering, som DRF finder hensigtsmæssig og nødvendig for at sikre forbrugerne generelt i det indre marked forbindelse med grænseoverskridende handel.

Minimumsharmoniseringerne har efter DRF's opfattelse desværre ikke skabt det nødvendige ensartede beskyttelsesbehov indenfor rejsebranchen og transportbranchen og i forlængelse heraf heller ikke sikret lige konkurrencevilkår.

Ved valget af det bedste europæiske aftaleretlige instrument, er det DRF helt enige i, at lovgiver i høj grad bør sikre, at der ikke pålægges forbrugerne og de erhvervsdrivende yderligere unødvendige byrder eller vanskeligheder samtidig med at der sikres et generelt høj forbrugerbeskyttelsesniveau.

DRF besidder ikke den nødvendige faglige kompetence til konkret at kunne vurdere, hvilke af de 7 foreslåede løsningsmodeller, der vil være i stand til at løse udfordringerne på bedst mulige vis. Med henvisning til ovenstående, skal der imidlertid ikke herske tvivl om, at DRF's ønske går i retning af en løsningsmodel, der fokuserer på en høj grad af harmonisering og horisontal regulering.

Af denne grund synes enten løsningsmodel 4 om en forordning om indførelse af et frivilligt europæisk retsligt instrument, løsningsmodel 5 vedrørende et decideret direktiv om europæisk aftaleret eller løsningsmodel 6 vedrørende en forordning om indførelse af europæisk aftaleret umiddelbart at forekomme mest hensigtsmæssige.

I den forbindelse skal det understreges, at selvom DRF er fortalere for et højt harmoniseringsniveau, er det efter DRF's overbevisning ikke proportionalt og dermed ikke i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet at indføre en decideret Forordning om indførelse af en europæisk civillov.

Anvendelsesområde

Det er DRF's opfattelse at det aftaleretlige instrument som udgangspunkt kun bør regulere forholdet mellem forbrugere og erhvervsdrivende. B2B situationer bør således ikke være omfattet af instrumentet, idet der her ikke synes at være

det samme beskyttelsesbehov og dermed er det ikke nødvendigt at regulere aftalefriheden yderligere på dette område.

For så vidt angår den geografiske afgrænsning af instrumentet bør det, i det omfang det lader sig gøre, holdes så enkelt som muligt. Af denne grund forekommer det mest hensigtsmæssigt, at der opereres med et fælles regelsæt, der dækker både grænseoverskridende og indenlandske aftaler.

En afgrænsning mellem "offline" og online salg synes ikke hensigtsmæssigt.

Materielt anvendelsesområde

For så vidt angår afgrænsningen af instrumentets materielle anvendelsesområde, er DRF helt enig i, at det naturligvis skal omfatte alle eksisterende beskyttelsespræceptive regler.

DRF er på nuværende tidspunkt ikke afklaret omkring spørgsmålet om, hvorvidt der skal anlægges en snæver eller bred fortolkning af anvendelsesområdet i øvrigt, idet der er fordele og ulemper ved begge betragtninger. Umiddelbart synes det imidlertid ikke realistisk at opnå tilslutning til og gennemføre et lovforslag på et så højt harmoniseringsniveau med en bred fortolkning af anvendelsesområdet.

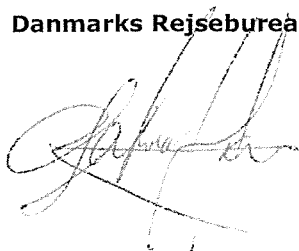
Dette taler for, at man i første omgang kunne forsøge sig med den snævre fortolkning, og efter en periode overveje at udvide i det omgang det skønnes muligt.

Type af aftaler

Det er DRF's klare opfattelse, at instrumentet både skal regulere aftaler om løsøre og tjenesteydelser.

Med venlig hilsen

Danmarks Rejsebureau Forening

Jakob Hahn

Afdelingschef

Justitsministeriet
Att.: Dan Bjerring
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

03.november 2010

Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv repræsenterer cirka 20.000 virksomheder, der i høj grad beskæftiger sig med international handel. Vi repræsenterer både virksomheder, der handler business to business og virksomheder, der handler business to consumer og er således nøje bekendt med de forskellige problemstillinger, der opstår i forbindelse med international handel.

Det antages i grønbogen, at et europæisk aftaleretlig instrument kan hjælpe EU med at opfylde sine økonomiske målsætninger og overvinde den økonomiske krise. Baggrunden for denne antagelse er en tidligere undersøgelse, som øjensynligt skulle vise, at internationale aftaler indebærer store transaktionsomkostninger, fordi den retlige usikkerhed ved at bevæge sig udover landegrænser medfører et øget behov for advokatbistand og anden form for rådgivning. Et europæisk aftaleretligt instrument skulle mindske den juridiske usikkerhed og derved også transaktionsomkostningerne, hvilket igen skulle medføre øget handel mellem landegrænser.

For så vidt angår handlen mellem virksomheder kan Dansk Erhverv ikke tiltræde synspunktet om, at et europæisk aftaleretligt instrument nødvendigvis vil medføre øget handel mellem virksomhederne inden for EU. Langt de fleste virksomheder, der handler B2B er klar over, at kontrasts friheden er stor, og det er derfor ikke er synderlige vanskeligheder ved at handle over grænserne. Vi oplever således sjældent, at virksomhederne er i tvivl om, hvorvidt der er indgået en aftale eller ej. Vi har også vanskeligheder ved at se fordelene ved at skabe en hel ny europæisk aftalelov, idet det forekommer mere nærliggende at anvende FN Konventionen, om aftale om internationale løsøre køb deltog (CISG). Danmark bør overveje at slette sit forbehold overfor CISG Del II.

Der, hvor der er størst behov for forbedringer på B2B området, er en effektivisering af retssystemet i nogle af de europæiske lande. Det tager forsat for lang tid at få eksekveret eksempelvis en dansk dom i Italien

SVP/HMD
svp@danskerhverv.dk

Side 1/3

-
Deres ref.: 2010-7220/21-0068

Vores ref.: 6186-0003
-

For så vidt angår handlen med forbruger er det en korrekt iagttagelse, at en ganske stor del af forbrugerne i forbindelse med grænseoverskridende e-handelstilbud ikke har kunnet afgive ordre, fortrinsvist fordi de erhvervsdrivende har nægtet at sælge i forbrugerens land. Dansk Erhverv er tilhænger af, at der sker forbedringer på dette område, men kan naturligvis aldrig støtte, at virksomheder tvinges til at sælge til givne kundegrupper i ind- eller udland.

Specifikke bemærkninger vedrørende BtC

I forhold til de forhandlinger, der for tiden foregår omkring forbrugerrettighedsdirektivet, kan Dansk Erhverv konstatere, at det foreliggende projekt, hviler på en langt højere præciseringsgrad og en meget højere kvalitet i den juridiske forberedelse. En sammenligning af de to forslag, der – hvilket retfærdigvis skal nævnes – ikke tilsigter at dække det samme område, viser tydeligt, hvor langt, vi i dag er fra at harmonisere den europæiske aftaleret.

Grundlæggende aftaleret handler i høj grad om juridisk teknik og i mindre grad om politik og det vil derfor være positivt at vælge dette som udgangspunkt for arbejdet med den fremtidige europæiske forbrugerret. Der vil dog være politiske spørgsmål, hvor medlemsstaternes forskellige forbrugerpræceptive lovbestemmelser afviger og hvor det derfor vil være vanskeligt, at harmonisere den europæiske forbrugerret uden enten at forringe retsstillingen for nogle landes forbrugere eller at forringe retsstillingen for andre landes erhvervsdrivende.

Kommissionen påpeger helt rigtigt, at Rom I forordningen i forbrugerforhold pålægger den erhvervsdrivende at følge reglerne i forbrugerens hjemland. Dette er sandsynligvis en grund til at fravælge at handle med forbrugere i andre lande eller særlig forbrugere på små markeder, hvor omkostninger ved at sætte sig ind i landets retsregler bliver en uforholdsmæssig omkostning i forhold til den forventede indtjening.

Derfor er denne del af Rom I forordningen efter Dansk Erhvervs opfattelse den væsentligste hindring for handel over grænserne i BtC-forhold. Forordningen skal derfor ændres således at forbrugerne sikres en ensartet forbrugerbeskyttelse på kontraktens væsentligste punkter, hvorefter mindre væsentlige forhold kan overlades til national ret i sælgers hjemland. Dette synspunkt er fremført tidligere i forbindelse med grønbogen om forbrugerrettigheder, hvor det også blev fremført, at CFR projektet skulle gå forud for grønbogen.

Kommissionen har opstillet en række forskellige løsningsmodeller. I relation til forbrugerforhold er det for tidligt at opstille løsningsmodeller, før analysearbejdet omkring indholdet af et aftaleretligt instrument for aftaler mellem forbrugere og erhvervsdrivende er bedre udviklet.

Derfor skal Danmark arbejde for, det foreliggende udkast til den fælles referenceramme videreudvikles med en tilpasning til forbrugerret, der kan danne udgangspunkt for et videre arbejde. Samtidig skal Danmark ikke tilslutte sig nogen af de foreslåede modeller, men gå ind for at forslå

get på arbejdsgruppeniveau udvikles, så det afklares, hvorvidt medlemsstaterne politisk kan tilslutte sig CFR-dokumentet, således som det nu er udformet.

I denne sammenhæng vil det være af afgørende betydning, at organisationerne inddrages i Justitsministeriets lovtekniske overvejelser.

Med venlig hilsen

Sven Petersen

Erhvervsjuridisk fagchef, advokat, LLM

Justitsministeriet
Att.: Lovafdelingen
jm@jm.dk

Organisation for erhvervslivet
Confederation of Danish Industry

Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet (KOM(2010)348)

DI har modtaget ovennævnte grønbog i høring den 8. september 2010. DI har følgende bemærkninger til grønbogen:

Generelle bemærkninger

Formålet med grønbogen er at fastlægge en række løsningsmodeller for, hvordan man kan styrke det indre marked gennem en mere ensartet europæisk tilgang til det aftaleretlige område. Baggrunden er, at potentialet for det indre marked ikke udnyttes fuldt ud, bl.a. på grund af forskellene i medlemsstaternes aftalelovgivning.

DI er enig i, at forskellene i medlemsstaternes lovgivning er et problem for udnyttelsen af det indre marked i B2C forhold. Dette var baggrunden for EU-Kommissionens forslag til et direktiv om forbrugerrettigheder (KOM(2008)0614), hvor den bagvedliggende tanke er at totalharmonisere forbrugerrettighederne i EU netop for at fjerne de forskelle i medlemsstaternes lovgivning, som udgør en hindring for, at virksomheder og forbrugere ønsker at handle med hinanden over EU's grænser og dermed søge gavn af det indre markeds fordele. DI bakker op om dette direktivforslag og er derfor enig i det anførte i grønbogens afsnit 3.1.

I afsnit 3.1. konstateres det i øvrigt, at de politiske forhandlinger om forbrugerrettighedsdirektivet har vist, at en fremgangsmåde, som er baseret på totalharmonisering, har sine begrænsninger. DI er enig i denne analyse og mener, at det samme meget vel vil komme til at gøre sig gældende for andre tiltag, som har samme formål som forbrugerrettighedsdirektivet. Det gælder således f.eks. model 6 og til en vis grad også model 4.

I B2B forhold mener DI ikke, at forskelle i medlemsstaternes lovgivning er en hindring for udnyttelsen af det indre marked i samme udstrækning, som det er tilfældet i B2C forhold. DI mener derfor ikke, at der i B2B forhold er samme grundlag for at indføre et fælles europæisk aftaleretligt instrument, ligesom DI mener, der kan stilles spørgsmålstejn ved, om en sådan foranstaltning står i rimeligt forhold til det problem, man vil søge at løse ved at indføre et sådant instrument.

Postadresse/Postal address

1787 København V (+45) 3377 3377
Danmark

di@di.dk
di.dk

Besøgsadresser/Visiting addresses

Hannemanns Allé 25
København S

Sundkrogsvej 20
København Ø

Ydermere mener DI, at det er helt afgørende, at princippet om aftalefrihed bevares i B2B forhold. Et eventuelt europæisk aftaleretligt instrument bør således ikke gribe ind i aftalefriheden.

Bemærkninger til de enkelte modeller

Model 1

DI finder det naturligt, at ekspertgruppens arbejde offentliggøres og mener, det er udmærket, hvis gruppens arbejde kan tjene som inspirationskilde for de lovgivende myndigheder. DI er dog enig i, at dette ikke – eller kun på meget lang sigt – vil kunne fjerne de hindringer, som forskelle i nationale aftalelove m.v. måtte udgøre for det indre markedes funktion.

Model 2

DI finder det også naturligt, at Kommissionen gør brug af ekspertgruppens arbejde som en "værktøjskasse" i det omfang, det kan lade sig gøre. DI er enig i, at en "værktøjskasse" ikke umiddelbart vil medføre konkrete fordele for det indre marked, fordi det ikke vil fjerne forskellene i lovgivningen. DI mener dog alligevel, at en værktøjskasse kan medvirke til at strømline fremtidig EU-lovgivning om aftaleret.

Model 3

DI er enig i, at en Kommissionshenstilling om europæisk aftaleret medfører risiko for en uensartet brug af henstillingen i medlemsstaterne, og at der dermed ikke er sikkerhed for, at en sådan henstilling umiddelbart vil medføre, at de hindringer for det indre marked, som skyldes forskelle i medlemsstaternes lovgivning, bliver fjernet. DI mener ikke desto mindre, at en sådan henstilling kan være et skridt, der kan bane vejen for på et senere tidspunkt at indføre en bindende løsning.

Model 4

En "2. ordning" beskrives som et aftaleretligt instrument, som parterne frivilligt kan vælge i stedet for national ret og som således kan afhjælpe de problemer, som forskelle i national lovgivning har medført for det indre marked.

I B2C forhold har DI betænkeligheder ved, om en "2. ordning" har en reel værdi. Som det fremgår af grønbogen, vil et sådant instrument skulle medføre et aldeles højt forbrugerbeskyttelsesniveau, idet et sådant instrument vil skulle kunne påvirke anvendelsen af præceptive regler, herunder regler om forbrugerbeskyttelse. Denne analyse er utvivlsomt korrekt. Der synes således at være en risiko for, at et sådant instrument vil balancere forbrugerbeskyttelsen over for virksomhedernes interesser på en måde, der kan vise sig at være meget omkostningsfuld for virksomhederne. Derfor har DI sine tvivl om, hvorvidt en sådan "2. ordning" vil være et reelt alternativ til national ret for virksomheder, der handler B2C.

I B2B forhold er det som tidligere nævnt væsentligt, at princippet om aftalefrihed bevares fuldt ud. DI forventer ikke, at en eventuel "2. ordning" vil blive anvendt i nævneværdigt omfang i B2B forhold.

Model 5

Efter DI's opfattelse vil et direktiv, der harmoniserer medlemsstaternes aftaleret på grundlag af fælles minimumsstandarder, ligesom de gældende direktiver på forbrugerområdet ikke føre til en reduktion af forskellene mellem medlemsstaternes aftalelovgivning. Måske snarere tværtimod. Dette var da også årsagen til, at Kommissionen oprindeligt foreslog direktivet om forbrugerrettigheder (KOM(2008)0614). I B2C forhold anser DI det i øvrigt for meget sandsynligt, at et direktiv om europæisk aftaleret vil medføre minimumsharmonisering på et højere niveau, end det er tilfældet i dag. Dette vil bidrage til yderligere fragmentering og forskelle i medlemsstaternes lovgivning, når et sådant direktiv til sin tid omsættes til national ret i medlemsstaterne. Det er derfor tvivlsomt, om et sådant direktiv reelt kan bidrage til at fjerne de forskelle, som udgør en hindring for det indre markeds funktion B2C.

Overordnet finder DI ikke, at forskelle i medlemsstaternes lovgivning skaber problemer i B2B forhold. DI mener derfor ikke det er relevant at indføre vil et minimumsharmoniseret direktiv om europæisk aftaleret. Et sådan direktiv vil i øvrigt ikke skabe den nødvendige retlige sikkerhed, og virksomhederne vil derfor skulle afholde omkostninger til at kunne efterleve reglerne. DI mener alt i alt ikke, at et sådant direktiv vil skabe merværdi i B2B forhold.

Model 6

DI er enig i, at i B2C forhold vil en forordning om indførelse af europæisk aftaleret kunne fjerne forskelle i medlemsstaternes lovgivning, som udgør en hindring for det indre marked. En sådan forordning vil have samme formål og virkning som Kommissionens forslag til et direktiv om forbrugerrettigheder (KOM(2008)0614). De politiske forhandlinger om forbrugerrettighedsdirektivet har imidlertid vist, at en fremgangsmåde, som er baseret på totalharmonisering, har sine begrænsninger, og at der i vidt omfang stilles krav om et højere forbrugerbeskyttelsesniveau, som ikke nødvendigvis balancerer hensynet til virksomhederne fornuftigt. De bekymringer, som DI har givet udtryk for under model 4, gør sig derfor også gældende med hensyn til model 6. I det omfang hensynet til forbrugere og virksomheder balanceres fornuftigt, således at begge parter får fordele af en forordning om europæisk aftaleret, synes en forordning at være en god løsning.

I B2B forhold mener DI ikke, at der er brug for en forordning om europæisk aftaleret i B2B forhold.

Model 7

DI er enig i, at en forordning om indførelse af en europæisk civillov går et skridt videre end en forordning om indførelse af europæisk aftaleret. DI mener ikke, at de problemer, der måtte være på det indre B2B marked og ej heller de problemer, der er på det indre B2C marked, kan retfærdiggøre indførelsen af en forordning om en europæisk civillov. DI mener således ikke, at der er grundlag for at indføre en europæisk civillov, ligesom DI ikke mener, at et sådant instrument står i rimeligt forhold til de handelshindringer, man vil forsøge at komme til livs ved at indføre en europæisk civillov.

I grønbogens afsnit 4.2.2. spørges der til, om et aftaleretligt instrument fra EU bør omfatte både grænseoverskridende og indenlandske aftaler. DI har forståelse for synspunktet om, at et instrument, der kun omfatter grænseoverskridende aftaler i B2C forhold, vil kunne bidrage til at få det indre marked til at fungere bedre. Problemet er imidlertid efter DI's opfattelse, at en model, hvor der gælder ét sæt regler for nationale aftaler og et andet sæt regler for grænseoverskridende aftaler, vil bryde afgørende med tanken om det indre marked som et sted, hvor det er uden betydning, om man vælger at handle det ene eller det andet sted. Derfor mener DI ikke, at en sådan model er hensigtsmæssig.

I øvrigt mener DI, at forskelle mellem to sådanne regelsæt på en u hensigtsmæssig måde vil kunne forvride konkurrencen mellem f.eks. online-handel og handel, hvor aftaleparterne er fysisk til stede på samme tid på den erhvervsdrivendes forretningssted.

DI uddyber gerne ovenstående synspunkter, hvis der er brug for det.

Med venlig hilsen

Ulla Lyk-Jensen
Chefkonsulent

Justitsministeriet
Att: Dan Bjerring

Sendt pr. mail til JOURFormue@jm.dk

EU-Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet (KOM(2010)348 endelig)

Ved brev af 8. september 2010 til Finansrådet har Justitsministeriet med anmodning om Finansrådets bemærkninger fremsendt ovennævnte grønbog.

Finansrådet skal i den forbindelse indledningsvis henvise til Finansrådets høringssvar af 3. oktober 2001 og 1. april 2003 om EU-Kommissionens meddelelser om europæisk aftaleret.

Generelle bemærkninger

Finansrådet støtter fortsat EU-Kommissionens sigte om en tilnærmelse af aftaleretten i EU med henblik på at styrke en harmonisering af proceduren for EU-regulering.

Det er Finansrådets holdning, at initiativet kan bidrage til bedre lov kvalitet i fremtidig EU-lovgivning, da der derved vil blive klarhed om definitionerne af de juridiske begreber i EU.

Finansrådet støtter fuldt ud grønbogens bemærkninger om en nærmere vurdering af princippernes indvirkning på den finansielle regulering, førend der kan træffes afgørelse om, hvorvidt de skal anvendes på aftaler om finansielle tjenester.

Denne vurdering vil formentlig kunne ske efter offentliggørelse af ekspertgruppens forslag.

Specifikke bemærkninger Den bagvedliggende proces

EU-Kommissionen nedsatte ved beslutning af 26. april 2010 en ekspertgruppe med henblik på udarbejdelse af forslag til "Common Frame of Reference".

Der foreligger i forvejen "Draft Common Frame of Reference", i hvilket en dansk professor og en repræsentant for Justitsministeriet deltog.

Finansrådet finder det afgørende, at der fra dansk side gøres en indsats for, at en fælles referenceramme på det aftaleretlige område så vidt muligt bli-

1. november 2010

Finanssektorens Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Telefon 3370 1000
Fax 3393 0260

mail@finansraadet.dk
www.finansraadet.dk

Kontakt Bo Køhler Christensen
Direkte 3370 1071
bkc@finansraadet.dk

Journalnr. 311/01
Dok. nr. 268253-v1

ver i overensstemmelse med danske traditioner på det aftaleretlige område. I den forbindelse kan der drages nytte af, at der er stor retsenhed på det nordiske område.

Side 2

Det forekommer derfor Finansrådet betænkeligt, at ekspertgruppen, som skal udarbejde forslag til en fælles referenceramme, ikke er besat med en repræsentant fra Danmark. Dertil kommer, at Norden alene er repræsenteret ved et medlem fra Sverige.

Journalnr. 311/01

Dok. nr. 268253-v1

Ud over ovennævnte synspunkt finder Finansrådet det ligeledes betænkeligt, at ekspertgruppen kan være medvirkende til at fastlægge de europæiske standarder, uden at der ligger et retligt grundlag herfor eller en fundering i de demokratiske processer.

Derudover forventes ekspertgruppens forslag først at blive offentliggjort ultimo 2011, hvorfor ingen på nuværende tidspunkt kender forslagets endelige form eller omfang.

Finansrådet kan derfor alene tilslutte sig, at den fælles referenceramme udelukkende får status som en ikke-juridisk bindende inspirationskilde.

Valg af løsningsmodel

Under henvisning til ovenstående betragtninger kan Finansrådet foreløbig tilslutte sig løsningsmodel 2: En officiel "værktøjskasse" for de lovgivende myndigheder. Finansrådet finder det mest hensigtsmæssigt, at både EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet benytter sig af denne "værktøjskasse", hvorfor den interinstitutionelle aftale (punkt b under løsningsmodel 2) er at foretrække.

Anvendelsesområde

Efter Finansrådets opfattelse bør en sådan "værktøjskasse" tænkes ind i fremtidig EU-regulering både for så vidt angår aftaler mellem erhvervsdrivende og aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere, idet dette vil bidrage til en bedre forståelse af de juridiske definitioner og større ensartethed i forbindelse med den lovgivende proces.

Finansrådet deltager gerne i et møde vedrørende emnet med henblik på at diskutere den danske holdning til dette vigtige initiativ fra EU-Kommissionens side.

Med venlig hilsen

Susanne Dolberg

Direkte 33701061

sdo@finansraadet.dk

Justitsministeriet
Lovafdelingen
jm@jm.dk

1. november 2010

Benedicte Federspiel
Dok. 107689/

Løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet

Justitsministeriet har den 8. september 2010 sendt Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) i høring (sagsnr. 2010-7220/21-0068).

Uanset at Forbrugerrådet har forståelse for, at ministeriet gerne vil være på forkant med henblik på at besvare Kommissionens grønbog, skal Forbrugerrådet påpege, at fristen for høringen til Kommissionen først udløber den 31. januar 2011, og Forbrugerrådet har derfor ikke tre måneder inden udarbejdet en endelig stillingtagen til denne grønbog, som i øvrigt naturligvis drøftes med vores europæiske forbrugerorganisation BEUC.

Forbrugerrådet deltager i det såkaldte Sounding Board, som er nedsat af DG JURI med henblik på at supplere arbejdet i den nedsatte akademikerekspertgruppe med holdninger fra alle stakeholders. Der er imidlertid ikke tale om en tilfredsstillende proces, der består af kortvarige møder og deltagelse af så mange forskellige organisationer, at det er vanskeligt at opnå noget på den korte tid.

Forbrugerrådet skal påpege, at grønbogens argumentation for fælles regler lægger sig meget tæt op ad argumentationen bag udkastet til direktiv vedrørende forbrugerrettigheder. Kommissionen synes desværre ikke umiddelbart at have lært af de problemer, der opstod ved fremsættelsen af forbrugerrettighedsdirektivet, hvor der i dag er fremsat ca. 1.400 ændringsforslag til udkast til betænkning i parlamentet.

Forbrugerrådet skal her begrænse sig til at udtale, at vi naturligvis går ind for, at det skal være muligt at udnytte det indre marked, men at det skal være på borgernes præmisser, og køb over grænserne skal ikke være et mål i sig selv. Forbrugerrådet skal ikke her gentage de mange grunde til, at forbrugerne ikke udnytter køb over grænserne/på nettet, men som hverken har sammenhæng med de foreslåede regler i forbrugerrettighedsdirektivet eller med de forslag, der nævnes i grønbogen vedrørende harmonisering af aftaleretten. Forbrugerne kan have mange grunde til ikke at købe på nettet eller over grænserne, som intet har med lovgivning at gøre, ligesom erhvervslivet har en lang række grunde til ikke at ønske at sælge på nettet eller over grænserne, hvilket heller ikke har med disse regler at gøre.

Fiolstræde 17
Postboks 2188
DK-1017 København K

Tlf. [+45] 7741 7741
Fax [+45] 7741 7742
Mail fbr@fbr.dk
Web www.fbr.dk

Der rejses en lang række problemer i forbindelse med en eventuel harmonisering af aftaleretten, også i forbindelse med de nævnte syv "options", og på nuværende tidspunkt kan Forbrugerrådet derfor kun anbefale, at en kommende lovgivning tager sigte på business-to-business-aftaler.

Løsningsmodel 4, som består i, at forbrugerne og virksomhederne frit (?) skal kunne vælge at bruge et frivilligt aftalekompleks som et alternativ til den lovgivning, de kender, har været indgående diskuteret af ekspertkomiteen på et tidspunkt, hvor høringen ikke er afsluttet. Forbrugerrådet skal vedrørende dette anføre følgende:

At man vedrørende aftaler mellem to erhvervsdrivende kan finde det ubetænkeligt, at disse selv bestemmer, hvilket retsgrundlag der skal gælde, er ikke Forbrugerrådets problem, om end det allerede er blevet nævnt, at mange mindre virksomheder ikke vil have overblik over, på hvilke måder et sådant system adskiller sig fra den lovgivning, de er vant til.

Imidlertid vil det være dybt kompliceret for forbrugere at blive mødt med, hvilken lovgivning de skal vælge, når det drejer sig om områder, hvor selv jurister ikke er bekendt med alle detaljer i lovgivningen og fortolkningen heraf. Det fremgår endda af møder, som Forbrugerrådet har deltaget i, at det slet ikke er sikkert, at forbrugere får en valgmulighed overhovedet.

Det fremgår også af møderne i Kommissionen, at det "frivillige" system vil annullere de bestemmelser i Rom-konventionen I, hvorefter forbrugeren som alt overvejende hovedregel er dækket af den lovgivning, inkl. bindende retsregler, som gælder i egen hjemstat. Det finder vi klart uacceptabelt.

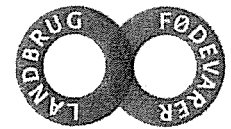
Forbrugerrådet skal i forbindelse med de nye drøftelser af aftalelovgivningen minde om, at det, efter forslaget til direktiv om forbrugerrettigheder blev fremsat, har vist sig, at Kommissionen ikke var bekendt med den lovgivning, der findes i medlemsstaterne, og derfor heller ikke havde overblik over, hvad forslagene måtte medføre af forringelser nationalt. Dette vil gælde i endnu højere grad inden for den generelle aftaleret, som endda i en lang række lande består i domspraksis og ikke i nedskrevet lovgivning.

Forbrugerrådet følger fortsat denne sag og deltager i den nedsatte referencegruppe. Forbrugerrådet håber, at vi sammen med vores kollegaorganisationer i de øvrige lande samt BEUC vil kunne udarbejde et høringssvar i tilstrækkelig tid til også at kunne påvirke den danske besvarelse. Forbrugerrådet skal derfor anmode om, at ministeriet ikke forcerer et svar frem på et tidspunkt, hvor forbrugerorganisationerne ikke har taget stilling – i betragtning af at fristen først udløber den 31. januar 2011.

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø
Afdelingschef

Benedicte Federspiel
Chefkonsulent

Justitsministeriet
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet.

Justitsministeriet har ved mail af den 16. september 2010 anmodet Landbrug & Fødevarer om høringssvar til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet. Landbrug & Fødevarer takker for høringsmuligheden.

I grønbogens formål anføres det, at forskellene mellem medlemsstaternes lovgivning på det aftaleretlige område kan indebære ekstra transaktionsomkostninger og retlig usikkerhed for erhvervslivet og medføre, at forbrugerne mister tillid til det indre marked. Konkurrencen hindres på tværs af grænserne til skade for den samfundsmæssige velfærd. Landbrug & Fødevarer er enige i, at der kan skabes bedre mulighed for samhandlen, og at transaktionsomkostningerne kan nedsættes.

Landbrug & Fødevarer finder derfor også, at det er hensigtsmæssigt, at området for europæisk aftaleret analyseres, så det grundigt undersøges, om en europæisk aftale- og forbrugerret kan bidrage konstruktivt til at opnå disse mål.

Landbrug & Fødevarer finder dog, at det i arbejdet med mulige løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret er vigtigt at tage højde for, at der i EU er forskellige retssystemer og retstraditioner, som meget vanskeligt kan ændres og sågar på nogle punkter ikke bør ændres. Derudover bør der i arbejdet tages højde for medlemslandenes retspraksis, kutymen, sædvane mv. som udfylder den gældende nationale lovgivning på området.

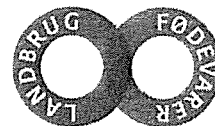
Ved aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere er det bl.a. meget vanskeligt at fratage forbrugeren den beskyttelse, der normalt tilkommer forbrugeren i medfør af lovgivningen i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted. Da forbrugerretten i vidt omfang er beskyttelsespræceptiv, sætter det i sig selv grænser for de positive virkninger af en fælleseuropæisk forbrugeraftaleret. På den anden side kan et for højt harmoniseret forbrugerbeskyttelsesniveau have den konsekvens, at samhandlen begrænses frem for det modsatte.

Den proces der allerede har været i gang omkring Kommissionens forslag til et direktiv om forbrugerrettigheder viser også, at der er store forskelle mellem medlemsstaternes aftaleret, hvilket vanskeliggør processen.

Landbrug & Fødevarer mener grundlæggende, at frivillighed er vigtigt i forhold til aftaler mellem erhvervsdrivende og indarbejdelse af eksisterende instrumenter, som f.eks. UNIDROIT-principperne for internationale handelsaftaler.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem Landbrugsrådet, Danske Slagterier, Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug med Dansk Landbrugs Medier og Dansk Landbrugsrådgivning, samt væsentlige dele af Mejeriforeningens aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

I løsningsmodel 1, side 7, finder Landbrug & Fødevarer, at det vil være udmærket, at gøre ekspertgruppens arbejde let tilgængelig ved umiddelbar websted uden forudgående godkendelse på EU-plan.

I forhold til løsningsmodel 2b, side 8, om en interinstitutionel aftale om værktøjskasse, finder Landbrug & Fødevarer, at det vil være et godt sted at starte med en europæisk aftaleretlig "værktøjskasse", ligesom vi kan se det fornuftige i at starte med en kommissionshenstilling, som opfordrer medlemsstaterne til at indføre det europæiske aftaleretlige instrument som en frivillig ordning, der giver aftaleparterne et alternativ til national ret, jf. løsningsmodel 3b, side 9.

En forordning om indførelse af et frivilligt europæisk instrument, hvor parterne har valget mellem to aftaleretlige ordninger, vil også være fornuftig, hvis det er tilstrækkelig klart for den gennemsnitlige bruger, og skaber retlig sikkerhed, jf. løsningsmodel 4. Det anføres, at det frivillige instrument nødvendigvis vil skulle medføre et aldeles højt forbrugerbeskyttelsesniveau. Landbrug & Fødevarer finder, at der kan være en risiko for, at den erhvervsdrivende, der udfører fjernsalg, så ikke vil handle via internet på andre europæiske markeder, således at et meget højt forbrugerbeskyttelsesniveau sandsynligvis vil begrænse konkurrencen. Endvidere stiller dette krav til at der foreligger klare oplysninger, for at forbrugerne forstår deres rettigheder, så der kan træffes en velfunderet beslutning om, hvorvidt der ønskes at indgå en aftale på det alternative grundlag. Uanset disse betænkeligheder, medgiver Landbrug & Fødevarer dog, at et frivilligt instrument i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet kan udgøre et fornuftigt alternativ til en fuldstændig harmonisering, da det vil være en løsning på de hindringer for det indre marked, som skyldes medlemsstaternes forskellige lovgivning.

Et minimumsdirektiv om europæisk aftaleret, jf. løsningsmodel 5, side 10, vil ikke efter Landbrug & Fødevarers opfattelse nødvendigvis føre til en ensartet gennemførelse og fortolkning af reglerne. Direktivet kan implementeres forskelligt, og på andre områder har det åbnet for uklare EU- og nationale regler, som efterlader væsentlige fortolkningsvivl for de parter, der er omfattet af reglerne.

En forordning om indførelse af europæisk aftaleret, jf. løsningsmodel 6, side 11, vil ligeledes medføre en risiko for uklare regler, hvor der ikke tages højde for de forskellige medlemslandes retstraditioner, hvor fortolkning og forståelse af reglerne er sket gennem lang tid. Denne forståelse og fortolkning af reglerne kan kun vanskeligt opnås ved forordningsmæssig indførelse af en europæisk aftaleret. Endvidere er præceptivitet vigtigt i denne sammenhæng og bygger i høj grad på samfundsmæssige holdninger i forskellige lande. Landbrug & Fødevarer er desuden enig i, at løsningsmodellen kan rejse følsomme spørgsmål vedrørende subsidiaritet og proportionalitet.

Landbrug & Fødevarer vil gerne understrege, at løsningsmodel 7, side 11, om en forordning om indførelse af en europæisk civillov findes at være et for vidtgående skridt.

I forhold til instrumentets materielle anvendelsesområde finder Landbrug & Fødevarer, at det vil være fornuftigt at starte med en snæver fortolkning af anvendelsesområdet, som anført under afsnit 4.3.1. Det vil være meget kompliceret at anlægge en bred fortolkning af anvendelsesområdet, ligesom det også vil blive meget kompliceret at udarbejde særlige bestemmelser om de mest udbredte aftaletyper og for bestemte tjenesteaftaler.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Kia Hee Gade'.

Kia Hee Gade
Jurist / Erhvervs politisk konsulent

Erhvervs politik

D +45 3339 4516
M +45 3083 1054
E kga@lf.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

e-mail jm@jm.dk

Høring over Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet

Realkreditforeningen har modtaget EU-Kommissionens grøn bog med løsningsmodeller for indførelsen af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet i høring med frist for bemærkninger 1. november 2010.

Grønbogen giver anledning til følgende bemærkninger:

Grønbogen adresserer et problem, som i forhold til udbredelsen af det indre marked er væsentligt, nemlig at medlemsstaternes lovgivning på det aftaleretlige - herunder især det forbrugerretlige - område er meget forskellig, og at dette medfører en så høj grad af retsikkerhed for erhvervsdrivende, der ønsker at udbrede deres erhvervsaktiviteter hen over grænserne, at dette reelt afskæres i det omfang aftaleparten og modtager af en given ydelse er forbruger.

Man kan konstatere, at medlemsstaterne i udgangspunktet har forskellige lovgivninger, der bygger på forskellige retsprincipper. Dertil kan man konstatere, at der ikke er meget vilje i medlemsstaterne til at bevæge sig hen i mod en fælles retlig platform, når der skal implementeres fællesskabsretlig lovgivning, hvis overordnede sigte næsten pr. definition er øget harmonisering. Her ses mere som regel end undtagelse - også i tilfælde hvor der i direktiver foreskrives fuld harmonisering - national enegang med den følge, at den lovgivning der vedtages i medlemslandene ikke skaber mere harmonisering, men snarere bare mere national lovgivning.

Seneste eksempel herpå er implementeringen af Forbrugerkreditdirektivet, der fra sit anvendelsesområde eksplicit undtager lån mod pant i fast ejendom. I den danske version gælder kreditaftaleloven dog alle lån - også lån mod pant fast ejendom og hermed realkreditlån - med virkning fra 1. november 2010.

I efteråret 2010 er i mellemtiden - som varslet - kommet et arbejdspapir i høring fra EU-Kommissionen om Responsible Mortgage Lending & Borrowing, som ventes udmøntet i et udkast til Realkreditdirektiv primo 2011. Initiativet ses som en parallel til Forbrugerkreditdirektivet, men med afsæt

1. november 2010

Finanssektorens Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Telefon 3336 1311
Fax 3393 0260

mail@realkreditforeningen.dk
www.realkreditforeningen.dk

Journalnr. 115/77
Dok. nr. 268765-v1

i de forskelle, som udspringer af at der er tale om lån mod pant i fast ejendom.

Side 2

Disse i udgangspunktet komplementære regelsæt kommer altså til at overløpe hinanden, hvilket er byrdefuldt for virksomhederne samt uoverskueligt for både virksomheder og forbrugere.

Journalnr. 115/77

Dok. nr. 268765-v1

Et udenlandsk kreditinstitut, der ønsker at yde pantsikrede lån til danske boligejere hen over grænsen vil have endog meget vanskeligt ved at gennemskue reglerne, der skal gælde for de danske forbrugere ved siden af de regler, der gælder i udbyderens eget hjemland. Det vil gøre det uattraktivt at markedsføre udenlandske realkreditprodukter i Danmark - til skade for konkurrencen og dermed forbrugerne.

Da dette desværre er et billede, der højst sandsynligt kan udstrækkes til andre eksempler, er der gode grunde til at erhvervsdrivende ikke - med mindre de er internationale i størrelse og strategi - i større stil ønsker at bruge ressourcer på at markedsføre sig over landegrænserne.

Grønbogen fremlægger en bred vifte af forslag til løsning eller afhjælpning af dette problem. Det mest vidtrækkende er indførelsen af en europæisk civillov, og det mindst vidtrækkende er indførelsen af et valgfrit kontraktkoncept - et frivilligt europæisk retligt instrument.

Realkreditforeningen vil gerne understrege, at vi ser øvelsen som et tiltag til at øge aktiviteter hen over landegrænser i EU. Efter vor opfattelse er svaret herpå ikke nødvendigvis mere fællesskabslovgivning, eller andre redskaber, der skal implementeres og integreres i national lovgivning. National lovgivning på det aftaleretlige område vil fortsat i alt væsentligt skulle regulere rent nationale aftaler, og det vil ikke løse problemet, om man forsøger sig med en international dimension her. Der vil som nævnt være risiko for forskelle i implementeringen, med deraf følgende uklarheder.

I det lys anbefaler Realkreditforeningen, at der skabes en "2. ordning", som er uafhængig af et bestemt nationalt regelsæt og som kan vælges af aftalparterne efter behov, uden at der i øvrigt foretages ændringer i de nationale regler.

Hvis man skulle lade sig inspirere af eksisterende konstruktioner kunne der peges på det internationale system af transportdokumenter (både landtransport, søtransport og flytransport), der bygger på vedtagne aftaledokumenter, der hen over landegrænser regulerer alle forhold mellem aftalparterne herunder ejerskab, risiko for ydelsen under vejs, pantsætning, kreditorforfølgning, værneting osv.

Grønbogen giver et bud på en problemstilling, som er reel, og som vil øges i aktualitet, hvis ikke der skrives til handling. Efter vor opfattelse er bedste bud på handling en tilvalgsmulighed for parterne til at vedtage et frivilligt parallelt aftaleinstrument for internationale aftaler med forbrugere.

Side 3

Realkreditforeningen deltager naturligvis gerne i yderligere drøftelser om Grønbogen og opfølgningen herpå.

Med venlig hilsen

Journalnr. 115/77
Dok. nr. 268765-v1

Trineke Borch Jacobsen

Direkte 3370 1115
tbj@realkreditforeningen.dk

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig)

Justitsministeriets sagsnummer 2010-7220/21-0068

Aftaleretlige spørgsmål er nationalt regulerede i EU. Dette kan medføre usikkerhed om regelgrundlaget ved grænseoverskridende transaktioner.

Kommissionen ønsker at sætte ind på området ved skabelsen af en "europæisk aftaleret." Kommissionen har i den forbindelse udbedt sig høringssvar om, hvilken form et sådant instrument kunne have (grøn bogen punkt 4.1), og hvilke retsområder, aftaleformer (grøn bogen punkt 4.2) og parter den skulle omfatte (grøn bogen punkt 4.3).

Høringssvaret vil sondre mellem forbrugerforhold og erhvervsforhold, da spørgsmålet om instruments form og type efter foreningens vurdering afhænger af, hvad det skal bruges til.

1. Forbrugerforhold

Det forekommer foreningen klart, at en generel EU-aftaleret på forbrugerområdet kunne være ikke blot hensigtsmæssig, men – under hensyntagen til ikke mindst den stigende nethandel – decideret påkrævet. Foreningen er således enig i, når det i grøn bogen s. 12, punkt 4.3. anføres, at "instrumentet [bør] omfatte præceptive forbrugerretlige regler med udgangspunkt i EU-lovgivningen." Foreningen finder, at dette enklest kan gøres i forordningsform (løsningsmodel 6, side 11.) Kommissionens bekymring om, hvorvidt det vil være disproportionalt og/eller i strid med subsidiaritetsprincippet at regulere i forordningsform her, er efter foreningens vurdering ikke relevant ved forbruger aftaler, hvor et mere vidtgående beskyttelseshensyn gør sig gældende.

2. Uden for forbrugerforhold

Foreningen anerkender, at man fra et reguleringsmæssigt synspunkt ofte kan sondre mellem større erhvervsvirksomheder og "Små og mellemstore virksomheder". De sidstnævntes behov vil i flere situationer, herunder fx hvorvidt det er økonomisk realistisk at juridisk rådgivning indhentes, kunne være overensstemmende. Det findes dog, at man bør fastholde den vigtige sondring, at der ikke kan forventes den samme beskyttelse fra lovgiver mht. aftaleindhold og aftaleindgåelse når man handler i sin erhvervs mæssige kapacitet, som når man handler som forbruger. Derudover må man ikke se bort fra, at den tilsyneladende diskrepans i aftaleretlig regulering ofte minimeres ved brug af branchestandarder og standardaftaler, og at parterne – også for så vidt angår SMV – må forventes kun at indgå aftaler som de finder fordelagtige ud fra et (rets-)økonomisk synspunkt. Spørgsmålet er derfor, om ikke problemet med den uens aftaleretlige regulering for så vidt angår erhvervsforhold er mere teoretisk end praktisk interessant. Af samme grund finder foreningen ikke, at der bør gennemtvinges en regulering på området i forordningsform, hverken via en europæisk aftaleret (løsningsmodel 6) eller en europæisk civillovbog (løsningsmodel 7). Sidstnævnte forslag findes i det hele taget mere at være udtryk for et stykke EU-værdilovgivning. Samtidig finder foreningen dog, at en større ensretning også uden for forbrugerforhold kunne være ønskværdig - men problemets reelle størrelse taget i betragtning, vil det være spørgsmålet,

hvorledes denne retsensretning bedst kan finde sted. I den forbindelse påpeger foreningen to ting: For det første: Det formodes at ville være uproportionalt og i strid med subsidiaritetsgrundsætningen at påtvinge staterne at lave en sådan (ny) regulering. For det andet: Udfærdigelsen af et nyt instrument, der alene skal gælde for aftaler af internationalt tilsnit, giver måske større retsenhed internationalt set, men giver mindre retsenhed nationalt set. Foreningen finder derfor, at der bør tilstræbes et instrument, der gælder både nationalt og internationalt (og ikke kun i EU, men for alle internationale transaktioner, hvor loven i en medlemsstat finder anvendelse), samt en reguleringsmetode, der i det hele er frivillig. Denne løsning kunne findes som en mellemform mellem løsningsmodel 1 og 2 - i form af et værktøj, kommissionen ikke selv foreslår, nemlig en såkaldt Model Law. UNCITRAL har i flere situationer udstedt sådan "forslag til modellovgivning". Ikke mindst inden for international voldgift har UNCITRALs modellov om voldgift reelt set været helt eller delvist normerende for de lande, der i de sidste 10-15 år har stået for at skulle ændre deres voldgiftslovgivning (herunder i Danmark, Norge og Finland).

Eftersom dette forslag dog ikke findes i grønbogen, foretrækker foreningen løsningsmodel 2(a) (en kommissionsretsakt vedrørende en "værktøjskasse") som det forslag, der forekommer mest hensigtsmæssigt for så vidt angår transaktioner mellem erhvervsdrivende; værende de sig store internationale konglomerater eller SMV.

3. Konklusion

Foreningen finder, at der mht. instrumentets form må sondres mellem, om der er tale om forbrugerforhold eller alene transaktioner mellem erhvervsdrivende.

For så vidt angår forbrugerforhold, finder foreningen, at der bør laves en forordning om europæisk forbrugerftaleret.

For så vidt angår transaktioner mellem erhvervsdrivende finder foreningen, at løsningsmodel 2(a) er den mest hensigtsmæssige. De reelle problemer her er ikke af en så presserende karakter, at en tvingende regulering (fx i forordningsform) er relevant. Hensynet til små og mellemstore virksomheder findes ikke at kunne medføre et andet resultat.

København, d. 3. november 2010

Bjørn Elmquist
formand

Kristina Siig
lektor, dr. juris

umt. Mdt.
12 NOV. 2010

→ DBJ

Sø- og Handelsretten

Præsident Henrik Rothe

Den 10. nov. 2010

J.nr. H 26/10

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Høring over Kommissionens grønbog om europæisk aftaleret (L.A. 2010-7220/21-0068)

Under henvisning til Justitsministeriets høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet (KOM (2010) 348 endelig) skal Sø- og Handelsretten indledningsvis pege på, at grønbogens anvendelse af betegnelsen "europæisk aftaleret" i væsentlig grad er misvisende for indholdet af grønbogen, idet denne efter sit indhold ikke er begrænset til det, som i dansk ret kaldes "aftaleret", dvs. aftalers indgåelse og gyldighed, herunder repræsentation, men i væsentlig grad angår en langt videre kreds af retsregler, som i dansk ret betegnes som formueret (omfattende hele obligationsretten og i hvert fald de dele af tingsretten eller ejendomsretten, som vedrører erhvervelse af rettigheder over løsøre). Grønbogen drøfter endog spørgsmålet om indførelse af en europæisk civillov omfattende ikke kun formueret, men tillige erstatningsret uden for kontrakt og noget, der med en for dansk ret ukendt terminologi betegnes som "frivillig forvaltning".

Særlig på forbrugerområdet er der igennem en årrække gennemført en række direktiver, som har haft til formål at styrke forbrugernes retsstilling gennem en harmonisering af retsregler. Den harmonisering, som herved er gennemført, har løst praktiske politiske behov

og har ikke blot medført en styrkelse af forbrugernes retsstilling, men tillige bidraget til at skabe ensartede vilkår for handlen over grænserne inden for EU.

Sø- og Handelsretten finder, at internethandlen over grænserne i EU gør det nødvendigt at fortsætte bestræbelserne på at harmonisere retsreglerne på området for forbrugeres indgåelse af grænseoverskridende aftaler. En yderligere harmonisering på dette område er vigtig ikke kun for forbrugerne, men også for erhvervslivet, som skal sælge over grænserne.

I forbindelse med europæisk harmonisering med henblik på at lette og forbedre det indre markedes funktion bør man have for øje, at handlen over grænser også foregår med tredjelande, og at en europæisk harmonisering ikke bør foregå uden hensyntagen til retsreglerne i de tredjelande, som europæiske borgere også handler med over internettet.

Det indre marked kan også berettige harmonisering af regler mellem erhvervsdrivende, selv om sådanne regler i modsætning til regler, som skal beskytte forbrugere, ikke bør være ufravigelige. Man kan dog, ligesom det er tilfældet i nogle lande, overveje, om små og mellemstore virksomheder i et vist omfang skulle have en beskyttelse, som svarer til forbrugernes, idet sådanne mindre virksomheder ofte ikke har de ressourcer, som er nødvendige for at kunne overskue deres retsstilling i forhold til større spillere på markedet, jf. f.eks. den beskyttelse, som er gennemført ved direktivet om handelsagenter. Efter Sø- og Handelsrettens erfaring opstår tvister mellem erhvervsdrivende i vidt omfang i tilfælde, hvor de ikke har aftalt indholdet af de regler, som skal regulere deres forhold, og der er derfor behov for at fastsætte udfyldende regler med henblik på de tilfælde, hvor erhvervsdrivende ikke har indgået indbyrdes aftale om deres indbyrdes retsforhold.

Der er ikke behov for at udarbejde europæiske principper (Soft Law) til erstatning for UNIDROIT's principper for internationale kommercielle kontrakter, som allerede i vidt omfang anvendes i internationale kontraktforhold. Reglerne om det indre marked kan omvendt ikke begrunde tanker om indførelse af en europæisk civillovbog, som i øvrigt vil forekomme stærkt systemfremmed for en række lande, herunder Danmark, og vil kunne virke kontraproduktivt på det arbejde, som er nødvendigt med henblik på den harmonisering af europæisk formueret, som det indre markedes ubesværede funktion kan begrunde. Man bør således fra dansk side gøre en kraftig indsats med henblik på at undgå, at arbejdet med fælleseuropæisk formueret kommer til at foregå inden for de områder af Traktatkomplekset, som Danmark på grund af sine forbehold ikke kan deltage direkte i.

Heller ikke en "værktøjskasse" som nævnt i Grønbogen eller et "frivilligt europæisk retligt instrument" vil være egnede midler til harmonisering af retsreglerne på dette område. Et frivilligt europæisk instrument vil som anført i grønbogen navnlig kunne kritiseres for at gøre retsforholdene unødigt komplicerede, men det vil tillige kunne anføres, at et instrument, som alene bygger på et ekspertudvalgs anbefalinger, ikke har det folkelige mandat, som vil være nødvendigt, for at instrumentet kan få opbakning blandt erhvervsdrivende, politikere og forbrugere i medlemsstaterne.

På denne baggrund bør det fortsatte arbejde med at harmonisere formueretten i medlemsstaterne efter SØ- og Handelsrettens opfattelse foregå ved hjælp af direktiver, så længe harmoniseringen på et område ikke tilsigtes at være fuldstændig, og ellers ved forordninger (f.eks. ved fuldstændig harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om aftalers indgåelse og gyldighed, som det ville være nærliggende at tage fat på som et af de første emner for fuldstændig harmonisering).

Ligesom Rom ikke blev bygget på én dag, kan heller ikke formueretten, som i nogle europæiske lande, herunder Danmark, er resultatet af en udvikling i retspraksis over tusinde år, forventes harmoniseret fra dag til dag. Emneområdet er yderst kompliceret, og man tvinges derfor til at gå gradvis frem og gennemdrøfte reglerne område for område. Alene denne fremgangsmåde har hidtil vist sig praktisk og politisk mulig.

Der vedlægges kopi af en artikel af vicepræsident Michael B. Elmer m.fl. i EU-Ret og Menneskeret 1999, side 235 ff. : "På vej mod en fælleseuropæisk formueret". Artiklen er under titlen "Vers un droit européen des biens et des obligations" tillige trykt på fransk i Rodrigues Iglesias/Ole Due/Romain Schintgen/Charles Elsen (éd): Mélanges en hommage à Fernand Schockweiler, Nomos Verlagsgesellschaft Baden Baden 1999, side 87 ff. Vicepræsident Michael B. Elmer vil meget gerne bistå i de videre forhandlinger om fælleseuropæisk formueret.

Afslutningsvis skal jeg beklage overskridelsen af høringsfristen.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

På vej mod en fælleseuropæisk formueret?

Der er betydelige forskelle på de formueretlige regler i EU-medlemsstaterne. Hovedtræk af disse forskelle gennemgås, og den fællesskabslovgivning, som allerede er gennemført, navnlig på forbrugerrettens område, omtales.

Forfatterne mener, at den fælleseuropæisk formueret bør opbygges i takt med praktiske og politiske behov og ikke på én gang ved en fælles civillov.

Det danske forbehold over for det civilretlige samarbejde vil imidlertid i praksis medføre, at fællesskabslovgivning på det formueretlige område vil blive mere vidtgående, end hvis Danmark deltog i samarbejdet på dette område på lige fod med de andre medlemsstater.

Vicepræsident
Michael B. Elmer,
Sø- og Handelsretten

Lektor Lise Skovby,
Københavns Universitet,
Juridisk Fakultet¹⁾

1. Indledning

Den frie bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital har siden Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab af 25. marts 1957 været hovedhjørnesten i det Fællesskab, som efterhånden er blevet udvidet til at omfatte også andre politikområder end de økonomiske.

Handel med varer m.v. på tværs af landegrænserne er ikke noget nyt fænomen, men kendtes naturligvis også før oprettelsen af Fællesskabet. Der foregår endvidere udstrakt international handel med varer m.v. mellem medlemsstaterne og lande uden for Fælles-

skabet. Medlemsstaterne har både forud for og efter oprettelsen af Fællesskabet haft privatretlige regler, der regulerede de retlige spørgsmål, som international handel giver anledning til, såvel i forhold til sælgere og købere i andre medlemsstater som i forhold til sælgere og købere i tredjelande.

Med henblik på at fremme den frie bevægelighed er der gennemført en række harmoniseringsdirektiver, som bl.a. på området for den frie bevægelighed for varer har sigtet imod at fjerne navnlig tekniske handelshindringer. En harmonisering af de privatretlige regler er derimod kun sket i stærkt begrænset omfang og

navnlig på områder med særligt behov for forbrugerbeskyttelse.

Siden midten af 1970'erne har der mellem medlemsstaterne været ført drøftelser om retligt samarbejde. Arbejdet kom oprindeligt i gang, efter at præsident Giscard d'Estaing havde præsenteret tanker om at knytte de daværende ni medlemsstater sammen gennem oprettelse af et fælleseuropæisk retsområde («un espace judiciaire Européen»). Frem til Maastricht-traktaten om Den Europæiske Union foregik arbejdet i en ad hoc arbejdsgruppe af højtstående embedsmænd, og drøftelserne viste, at der navnlig var interesse for mellemstatsligt retligt samarbejde om visse strafferetlige spørgsmål, hvorimod der ikke var særlig politisk vilje fra medlemsstaternes side til at iværksætte nærmere samarbejde om civilretlige emner, hvor forskellene mellem medlemsstaternes retssystemer ikke blot var meget betydelige, men hvor det praktiske og dermed det politiske behov for fælles regler tillige var mindre. Det er dette samarbejde om retlige spørgsmål, som ved ved Traktaten om Den Europæiske Unions afsnit VI (artikel K-K.9) blev udtrykkelig traktatreguleret som det såkaldte tredje søjle-samarbejde, og som ved Amsterdam-Traktaten er blevet overført til EF-Traktaten som en del af det nye afsnit IV.

Uden at lade sig distrahere af medlemsstaternes manglende lyst til at gå ind i nærmere samarbejde om civilretlige spørgsmål har Europa-Parlamentet den 26. juni 1989 vedtaget en beslutning om en indsats med henblik på tilnærmelse af medlemsstaternes privatret.²⁾ Heri giver Parlamentet udtryk for den opfattelse, at der bør gennemføres en tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på nogle af privatrettens vigtige områder, f.eks. obligationsretten, og opfordrer bl.a. medlemsstaterne til at drøfte spørgsmålet.

Allerede forud for denne beslutning fra Europa-Parlamentet havde en selvbestaltet gruppe af universitetsfolk og andre jurister i en såkaldt Commission on European Contract Law – der indtil 1994 modtog tilskud fra Europa-Kommissionen – drøftet mulighederne for at nå frem til fælles regler på kontraktsrettens område. Gruppen har i 1995 offentliggjort resultater-

ne af det hidtidige arbejde i Lando & Beale (Eds.): Principles of European Contract Law, Part I-II. Tanken med dette første udkast til fælles regler angives dels at være, at det skal kunne være en støtte for retsanvendelsen i sager af international karakter,³⁾ dels at det skal kunne danne basis for en etapevis gennemførelse af en fælleseuropæisk lovbog på civilrettens område.⁴⁾

Tanken om en fælleseuropæisk lovbog har også fænget hos mange andre, der arbejder med europæiske formueretlige spørgsmål. Arthur Hartkamp m.fl.: Towards a European Civil Code⁵⁾ gennemgår således formueretten område for område og opstiller forslag til indholdet af fælles regler. Hvert kapitel indledes med henvisninger til den efterhånden omfattende litteratur om spørgsmålet.⁶⁾

Der kan være grund til helt kortfattet at gennemgå visse ligheder og forskelle på de enkelte medlemsstaters privatret og gøre status over, i hvilket omfang der er allerede er gennemført fælles regler. Derefter vil der blive redegjort for nogle overvejelser, som spørgsmålet om en fælleseuropæisk formueret giver anledning til.

2. Ligheder og forskelle på medlemsstaternes formueret

2.1. Almindelige bemærkninger

Privatretten er i et meget stort antal medlemsstater stærkt påvirket af romerretten og er i vidt omfang samlet i egentlige civillovbøger. Dette gælder for Frankrig, Italien, Spanien, Portugal, Belgien, Nederlandene, Luxembourg, Tyskland og Østrig. Dette er dog langt fra ensbetydende med, at de formueretlige regler er identiske i de pågældende lande.

England og Irland repræsenterer en modsat type af privatret, der ikke bygger på romerretten, men i væsentlig grad er groet op nedefra som en dommerskabt ret uden særlig indblanding fra lovgiveren.

De nordiske lande kan ses som en mellemform mellem de romerretligt prægede retssystemer og common law systemerne. I Danmark blev lovene oprindeligt overleveret mundtligt af såkaldte lovsandemænd på årlige Ting, hvor også retstvister fandt deres afgørelse. Først i løbet af 1200-tallet blev retten nedskrevet i de

såkaldte landskabslove, en nedskrivning, der blev foretaget af kristne munke uddannet bl.a. i Bologna, hvilket muligvis, ligesom det vist antages også at være tilfældet i England, kan have medført en vis påvirkning af kanonisk ret. Retsenhed fik vi først i det 17. århundrede, idet Danske Lov af 1683 bl.a. kodificerede de civilretlige regler. Selv om der endnu i vore dage formelt stadig henvises til enkelte bestemmelser i denne lov fra 1683, f.eks. som hjemmel for principalansvar og for vindikation af stjålne genstande, er det dog langt det mest rammende at sige, at formueretten i Danmark er udviklet i og bygger på domstolenes praksis.

Civilretten i de nordiske lande har dog ikke i samme grad som i common law landene kunnet udvikle sig uden indblanding fra lovgiveren. Dette skyldes i væsentlig grad det nordiske lovsamarbejde, som navnlig i årene omkring århundredeskiftet førte til, at lovgivningen på visse centrale formueretlige områder i det væsentlige blev gjort ensartet i de nordiske lande. Således blev f.eks. aftaleloven, gældsbrevsloven, købeloven og søloven gennemført som fællesnordiske love.

Selv om common law-landene og de nordiske lande ikke bygger på romerretten, står den videnskabelige behandling af retsstoffet og herunder anvendelsen af en række juridiske fagudtryk dog i høj grad i gæld til den romerretlige videnskab. En dansk jurist, der besidder de nødvendige sproglige forudsætninger herfor, har således ikke svært ved at finde rundt i og forstå indholdet af f.eks. de italienske, franske, spanske, tyske og hollandske civillovbøger, og det samme gælder i væsentlig grad fremstillinger af f.eks. engelsk kontraktsret.

2.2. Inddelinger af retssystemerne

Det kan i forlængelse heraf nævnes, at den engelske jurist Philip R. Wood har opdelt omkring 300 af verdens retssystemer i 8 grupper.⁷⁾ Når man ser på medlemsstaterne af Den Europæiske Union og de lande, der inden for en nærmere fremtid kan tænkes at blive optaget i Unionen, er der 4-5 kategorier, der er særlig interessante.

Af de nuværende medlemsstater angives England og Nordirland samt den Irske Repu-

blik at tilhøre kategorien *Traditional English American common law*. Denne gruppe omfatter i hele verden 146 retssystemer (med i alt ca. 1,8 mia. indbyggere), dog kun 79 retssystemer, hvis Australien, Common law Canada og De forenede Stater hver behandles som ét retssystem. Blandt ansøgerstaterne hører Cypren til denne kategori.

Til kategorien *Mixed roman/common law*, der på verdensplan omfatter 15 retssystemer, henfører Wood Skotland. Kategorien omfatter i øvrigt vigtige lande for verdenshandlen som Japan, Sydkorea og Sydafrika, ligesom det fortjener at blive nævnt, at også Quebec henregnes til denne kategori.

Kategorien *germansk og skandinavisk ret* omfatter på verdensplan 13 retssystemer med i alt 360 mio. indbyggere. Finland, Tyskland, Nederlandene og Sverige henføres til denne kategori, hvortil ansøgerlandet Polen også hører.

Kategorien *Mixed Franco-latin/Germansk ret* omfatter på verdensplan 13 retssystemer og ca. 280 mio. indbyggere. Østrig, Danmark og Italien hører til denne gruppe, der også omfatter ansøgerlandene Tjekkiet, Ungarn, Slovakiet (og Tyrkiet).

Kategorien *Traditional Franco-latin retssystemer* er på verdensplan næsten lige så omfattende som den traditionelle common law-kategori. Den omfatter ifølge Philip R. Wood i alt 76 retssystemer med i alt knap 1 mia. indbyggere. Af de nuværende medlemsstater hører Belgien, Frankrig, Grækenland, Luxembourg, Portugal og Spanien til denne kategori, og blandt ansøgerlandene Malta.

2.3. Forskelle på retssystemerne

Der kan være grund til kort at opholde sig ved nogle mere væsentlige forskelle på visse europæiske formueretlige retssystemer.

Vedrørende *aftalers indgåelse* bygger engelsk ret i princippet på overenskomstteorien, hvorefter et tilbud kan tilbagekaldes, indtil accept er »communicated« til løftegiveren, eller der er afgivet »consideration«, mens nordisk og tysk ret bygger på løfteteorien, hvorefter et løfte ikke kan tilbagekaldes, når det er kommet frem (tysk ret),⁸⁾ henholdsvis kommet til kundskab (nordisk ret).⁹⁾ Spørgsmålet om løftegivers bundet-

hed er i fransk ret mere nuanceret og afhænger bl.a. af, om der er fastsat en acceptfrist, og fransk ret må på dette punkt siges at ligge mellem engelsk ret og nordisk/tysk ret.

Vedrørende *aftalers form* stilles der i fransk ret¹⁰⁾ formkrav til aftaler til en værdi af mindst 5.000 FRF, idet skriftlighed er en betingelse for, at domstolene kan tillade, at der føres bevis for aftalens eksistens. Der stilles dog ikke store krav til det dokument, der omhandler aftalen.¹¹⁾ I engelsk, nordisk og tysk ret stilles der derimod i almindelighed ikke formkrav, men engelsk rets krav om »consideration« medfører, at et løfte, der ikke er afgivet »under seal«, er uforpligtende, medmindre løftemodtageren har givet eller lovet en modydelse. Hertil kommer en regel i engelsk ret om, at domstolene ved fortolkning af aftalen ikke kan tillade parterne at føre bevis for andet end det, som står i aftalen.¹²⁾

Med hensyn til *fortolkning af aftaler* er der ligeledes forskelle. Parternes vilje har både efter engelsk, fransk,¹³⁾ nordisk og tysk ret¹⁴⁾ forrang ved fortolkning af aftalen, og kan denne ikke udfindes, skal man lægge vægt på den sædvanlige betydning.¹⁵⁾ Reglen om i engelsk ret Parol Evidence medfører imidlertid,¹⁶⁾ at der sker en større begrænsning af princippet om parternes vilje i engelsk ret end i de øvrige retssystemer. Det samme gælder for den regel om formålsfortolkning, som også finder anvendelse, når parternes vilje ikke kan udfindes, og som gælder i fransk,¹⁷⁾ nordisk og tysk ret.¹⁸⁾

Ved *ikke-opfyldelse af aftalen* er der forskelle på begreberne »breach of contract«,¹⁹⁾ »inexécution du contrat«,²⁰⁾ misligholdelse²¹⁾ og »Förderungsverletzungen«. ²²⁾ Imidlertid er der navnlig forskel på, hvilke beføjelser der kan gøres gældende i de forskellige retssystemer. I engelsk ret vil »breach« altid give fordringshaveren ret til erstatning, medmindre der foreligger force majeure, idet aftalen da falder bort af sig selv. Retten til at hæve aftalen beror derimod på, om der er indtrådt »frustration« eller foreligger »fundamental breach of contract«, og retten til naturalopfyldelse beror på en »court order«.

I nordisk ret beror retten til erstatning på, om der foreligger et ansvarsgrundlag, der i visse tilfælde er et culpansvar, mens det i andre

tilfælde er et objektivt ansvar. Retten til at ophæve beror på, om der anses at foreligge væsentlig misligholdelse. Der er ret til at holde egen ydelse tilbage, indtil modydelsen erlægges, ret til naturalopfyldelse og ret til forholdsmæssigt afslag. De enkelte misligholdelsebeføjelser kan gøres gældende af fordringshaveren, der kun behøver at gå til domstolene, hvis den anden part ikke efterkommer kravet. I det omfang misligholdelsesbeføjelserne ikke strider mod hinanden, kan flere beføjelser gøres gældende samtidig.²³⁾

Efter fransk ret falder aftalen bort ved force majeure, mens spørgsmålet om ret til erstatning beror på, om forpligtelsen er en »obligation de resultat« eller en »obligation de moyens«, hvor der i førstnævnte tilfælde er ansvar uden skyld, mens der i det sidstnævnte tilfælde kræves culpa. Retten til at ophæve kan alene gøres gældende ved domstolenes mellemkomst.²⁴⁾

I tysk ret kan fordringshaveren ophæve aftalen, når der foreligger forsinkelse eller umulighed, som kan tilregnes den misligholdende part som forsætlig eller uagtsom, eller han i øvrigt er ansvarlig. Mangler giver adgang til at ophæve eller kræve forholdsmæssigt afslag, mens erstatning, der ikke kan kræves samtidig, kun gives, hvis der i øvrigt foreligger culpa eller garanti.

Også reglerne om *fordringers forældelse* er underlagt forskellige frister. I engelsk ret gælder der i almindelighed en seks-årig forældelsesfrist.²⁵⁾ I fransk ret gælder der i almindelighed en tredive-årig forældelsesfrist,²⁶⁾ men der findes i Code Civil og andre love en række kortere forældelsesfrister.²⁷⁾ Tilsvarende gælder der i tysk ret, hvor intet andet er bestemt,²⁸⁾ en tredive-årig forældelsesfrist.²⁹⁾ I dansk ret gælder der, afhængig af fordringens art, en fem-årig³⁰⁾ eller tyve-årig³¹⁾ forældelsesfrist, medens der i svensk ret i almindelighed gælder en tre-årig forældelsesfrist.³²⁾ Forældelsesreglerne i de nordiske lande er aldrig blevet harmoniseret. Foruden de nævnte forskelle på forældelsesfristernes længde er der derfor også andre væsentlige forskelle på forældelsesreglerne i Norden. Således gælder der i Sverige og Norge (og i England) regler om udskydelse af forældelsesfrister, der udløber på en lørdag, en søndag

eller en helligdag, til den følgende hverdag. En tilsvarende regel gælder ikke i Danmark, og for at afbryde en forældelsesfrist, der udløber på en dag, hvor rettens kontor ikke har åbent, må stævning derfor i Danmark indleveres senest den senest forudgående hverdag, hvor rettens kontor er åbent for ekspedition.³³⁾

De *ejendomsretlige regler* vedrørende løsøre er også meget forskellige. Svensk og tysk ret³⁴⁾ kræver »overgivelse«/»traditio« til erhververen, for at denne opnår beskyttelse i forhold til overdragerens kreditorer,³⁵⁾ mens dansk ret giver beskyttelse i denne relation fra aftalens indgåelse, forudsat at der er tale om en speciesgenstand, eller der er foretaget en ordinær individualisering af en genusgenstand.³⁶⁾ Også i fransk ret kendes reglen om individualisering.³⁷⁾ Engelsk ret anerkender derimod parternes aftale om tidspunktet som afgørende for beskyttelse i forhold til kreditorerne,³⁸⁾ og hvis en sådan aftale ikke findes, gælder der særlige formodningsregler.³⁹⁾

Ejendomsforbehold skal efter dansk ret være aftalt af parterne senest samtidig med genstandens overgivelse til køber, og ejendomsforbehold kan således ikke »tages« ensidigt af sælgeren. Endvidere kan ejendomsforbehold i almindelighed ikke udstrækkes til at give sikkerhed for anden gæld end restgælden fra anskaffelsen af den pågældende løsørengstand. Både i tysk⁴⁰⁾ og engelsk ret⁴¹⁾ anerkendes ejendomsforbehold i videre udstrækning (ved en »Romalpa clause«) end efter dansk ret. I fransk ret har overdrageren et »privilège légal«⁴²⁾ og kan aftale ejendomsforbehold.⁴³⁾

Med hensyn til spørgsmål om *vindikation* og *eksstinktion* ved konflikter om løsørengstande mellem aftaleerhververe er udgangspunktet i dansk og engelsk ret⁴⁴⁾ vindikation, hvorimod udgangspunktet i de øvrige omtalte retssystemer er eksstinktion.⁴⁵⁾

3. I hvilket omfang

er der allerede gennemført fælles regler

3.1. Mellemsstatsligt samarbejde

I forbindelse med afslutningen af arbejdet med Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, der blev gen-

nemført med udgangspunkt i den tidligere EF-Traktats artikel 220, fremkom Benelux-landene med forslag om en kodifikation af den internationale privatret i medlemslandene, og der blev udarbejdet konventionsudkast både omfattende kontraktretten, erstatningsretten og dele af ejendomsretten. Arbejdet kunne ikke baseres direkte på den tidligere EF-Traktats artikel 220, men blev opfattet som nært knyttet hertil. Efter færdiggørelsen af Rom-konventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, har arbejdet med kodifikationen af de øvrige områder ligget stille, men i 1988 er der bl.a. iværksat et arbejde med henblik på fælles lovregler om lovvalget ved erstatning uden for kontrakt.⁴⁶⁾

Der har i flere omgange været arbejdet med en konkurskonvention, som også har nær tilknytning til de spørgsmål, som er reguleret ved Bruxelles-konventionen af 1968. Senest blev der i årene 1989-1996 udarbejdet et udkast til konvention, som også indeholdt forskellige materielle regler om tinglige rettigheder, modregning og ejendomsforbehold. Konventionen var åben for undertegnelse for Den Europæiske Unions medlemsstater fra den 23. november 1995 til den 23. maj 1996, men ved udløbet af denne frist manglede endnu tre medlemsstater at undertegne konventionen, som derfor aldrig er kommet til eksistens. Der arbejdes imidlertid nu på grundlag af artikel 65 EF med et forslag til en konkursforordning, som indeholder de samme bestemmelser som det tidligere konventionsudkast.⁴⁷⁾

3.2. Fællesskabslovgivning

på forbrugerbeskyttelsesområdet

Under henvisning til artikel 94 og 95 EF (tidligere TEF artikel 100 og 100 A) er der vedtaget en række direktiver med henblik på at lette det fælles markeds funktion og at virkeliggøre oprettelsen af det indre marked. Disse direktiver skal samtidig bidrage til virkeliggørelsen af et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, jfr. artikel 153 EF (tidligere artikel 129 A TEF). Oversigten i det følgende er på ingen måde udtømmende, idet vi begrænser os til de retsakter, som vedrører den egentlige formueret, og ser bort fra en lang række andre retsakter på områder, der

hører til formueretten i videre forstand, som f.eks. markedsføring, varemærker m.v., ligesom vi kun omtaler nogle væsentlige hovedtræk i retsakterne.

3.2.1. *Rådets direktiv af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (85/374)* indeholder en væsentlig formueretlig regulering. Efter direktivets artikel 1 er en producent⁴⁸⁾ (med de begrænsede undtagelser, der følger af artikel 7) ansvarlig for skade, der forårsages af en defekt⁴⁹⁾ ved hans produkt,⁵⁰⁾ og dette ansvar kan efter art. 12 ikke fraskrives eller indskrænkes over for skadelidte ved en ansvarsfritagelses- eller ansvarsbegrænsningsklausul. Direktivet berører efter artikel 13 ikke de rettigheder, som skadelidte kan påberåbe sig under henvisning til retsreglerne om ansvar i og uden for kontrakt eller under henvisning til særregler om ansvar, der er gældende på tidspunktet for direktivets meddelelse.

Direktivet indeholder alene regler om producentens (fællesskabsimportørens) produktansvar, men regulerer ikke mellemhandler ansvaret eller spørgsmål om, i hvilket omfang der foreligger en misligholdelse i forhold til forbrugeren ved salg af et produkt, der viser sig at være defekt, eller om, hvilke misligholdelsesbeføjelser forbrugeren i givet fald kan gøre gældende.

3.2.2. *Rådets direktiv af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (85/577)* fastsætter i artikel 5, at forbrugeren inden for visse frister i overensstemmelse med den fremgangsmåde og de betingelser og med de retsvirkninger, der fastsættes i national ret, kan træde tilbage fra aftaler, der er omfattet af direktivets anvendelsesområde. Forbrugeren skal skriftlig have oplysning herom af den erhvervsdrivende, jfr. artikel 4, men direktivet giver ikke regler om, hvad der er virkningen af manglende overholdelse af denne oplysningspligt.

EF-Domstolen har i øvrigt haft lejlighed til at beskæftige sig indgående med dette direktiv i dom af 14. juli 1994 i sag C-91/92, *Faccini Dori*,⁵¹⁾ hvor Domstolen i overensstemmelse

med hidtidig praksis fastholdt, at direktivet ikke har direkte horisontal virkning, således at forbrugeren i tilfælde af manglende eller mangelfuld national gennemførelse ikke kan påberåbe sig direktivets bestemmelser i forhold til den erhvervsdrivende.

3.2.3. *Rådets direktiv af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit (87/102), som ændret ved direktiv af 22. februar 1990 (90/88) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 16. februar 1998 (98/7)*, foreskriver, at forbrugeren skal modtage visse nærmere angivne oplysninger, men overlader det til medlemsstaterne at fastsætte, hvilken retsvirkning det skal have, hvis disse oplysninger ikke er givet. Der kan derfor tænkes at være meget forskelligartede regler herom i medlemsstaterne, således at lovvalgsregler må anvendes til at afgøre, hvilke civilretlige følger tilsidesættelse af oplysningspligten skal have.

Det centrale i direktivet er således bestemmelsen om, at kreditaftalen skal oprettes skriftligt og indeholde forskellige oplysninger, navnlig om de årlige omkostninger i procent (ÅOP), jfr. artikel 4. Direktivet indeholder ikke regler om, hvad konsekvensen skal være af, at disse formkrav ikke overholdes, herunder om betydningen af, at oplysningerne om ÅOP ikke er korrekte.

Kun i artikel 7-11 gives regler, som pålægger medlemsstaterne at gennemføre egentlig formueretlig lovgivning af nærmere fastsat indhold. Af disse regler er der særlig grund til at nævne artikel 8, hvorefter forbrugeren har ret til at opfylde sine forpligtelser i henhold til kreditaftalen forud for forfaldstid, og hvorefter medlemsstaterne skal sikre, at forbrugeren i så fald får en »rimelig« reduktion af sine kreditomkostninger. Endvidere fremhæves artikel 9, hvorefter forbrugeren, hvis kreditgiverens fordring i henhold til en kreditaftale overdrages til tredjemand, kan gøre enhver indsigelse gældende over for den pågældende tredjemand, som han kunne gøre gældende over for den oprindelige kreditgiver, herunder også om modregning, for så vidt modregning er tilladt i den pågældende medlemsstat. Også artikel 11, der afskærer cut

off-klausuler i oprindelige trepartsforhold, for tjener at blive fremhævet.

3.2.4. Rådets direktiv af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (90/314) indeholder en lang række formueretlige bestemmelser. Direktivet pålægger ligesom de fleste hidtidige direktiver den erhvervsdrivende at give forbrugeren en række oplysninger. Særlig interessant er i den forbindelse pligten til i brochuren at give en række oplysninger. Disse oplysninger er efter artikel 3, stk. 2, 2. afsnit, bindende for rejsearrangøren eller formidleren, medmindre ændringer i disse oplysninger klart er blevet meddelt forbrugeren, inden kontrakten er underskrevet, eller ændringerne foretages på et senere tidspunkt efter aftale mellem aftaleparterne.

Hvis rejsearrangøren inden afrejsen i væsentlig grad ændrer kontrakten på et væsentligt punkt, såsom prisen, skal han efter art. 4, stk. 5, hurtigst muligt underrette forbrugeren, så denne får mulighed for at træffe de relevante beslutninger, som f.eks. at ophæve kontrakten uden at pådrage sig ansvar eller at acceptere en tillægskontrakt, der opregner de foretagne ændringer og disses betydning for prisen.

Hæves kontrakten, eller aflyses pakkerejsen, kan forbrugeren kræve at få sine penge tilbage eller at få en erstatningspakkerejse enten af tilsvarende eller højere kvalitet, forudsat at rejsearrangøren og/eller formidleren kan tilbyde ham dette, eller en erstatningspakkerejse af ringere kvalitet mod tilbagebetaling af differencen. Endvidere skal forbrugeren efter art. 4, stk. 6, 2. afsnit, i disse tilfælde om fornødent have erstatning fra enten rejsearrangøren eller formidleren i henhold til den pågældende medlemstats lovgivning, medmindre aflysningen enten skyldes, at antallet af tilmeldte til pakkerejsen er mindre end det af rejsearrangøren krævede minimum, og forbrugeren er blevet underrettet skriftligt herom inden for den i rejsebeskrivelsen angivne tidsfrist, eller skyldes force majeure, dog bortset fra overbooking.

Hvis en væsentlig del af de af kontrakten omfattede ydelser efter forbrugeren afrejse ikke leveres, eller hvis rejsearrangøren konstaterer, at han ikke vil være i stand til at levere en

væsentlig del af disse ydelser, skal rejsearrangøren vederlagsfrit for forbrugeren træffe alternative foranstaltninger til, at denne kan fortsætte pakkerejsen, og i givet fald refundere forbrugeren forskellen mellem værdien af de aftalte og de ydede tjenester.

Det overlades bl.a. til medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at rejsearrangøren og/eller formidleren er ansvarlig for de skader, der påføres forbrugeren som følge af manglende eller mangelfuld opfyldelse af kontrakten. Med hensyn til sådanne skader kan medlemsstaten tillade, at erstatningen begrænses i overensstemmelse med de internationale konventioner, der gælder for de tjenesteydelser, der indgår i pakkerejsen, jfr. art. 5, stk. 2, 3. afsnit.⁵²⁾

En interessant formueretlig regel om ret til kreditorkifte mod samtidig kumulativ skyldovertagelse findes i direktivets artikel 4, stk. 3, hvorefter forbrugeren, hvis denne er forhindret i at deltage i pakkerejsen, under visse betingelser kan overdrage den bestilte rejse til en person, der opfylder de nødvendige betingelser for at deltage i rejsen. Den person, der overdrager pakkerejsen, og den person, der overtager den, er da over for rejsearrangøren eller den kontraherende formidler solidarisk forpligtet til at betale restbeløbet samt eventuelle ekstraudgifter som følge af rejsens overdragelse.

3.2.5. Med Rådets direktiv af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (93/13) har EF's forbrugerrret mere generelt begivet sig ind på aftalerettens område. Den centrale bestemmelse findes i direktivets artikel 6, hvorefter medlemsstaterne skal fastsætte, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår. Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling,⁵³⁾ anses for urimeligt, hvis det til trods for kravet om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren, jfr. art. 3, stk. 1.

Interessant er i øvrigt også bestemmelsen i artikel 6, stk. 2, der gør beskyttelsen internationalt præceptiv.

3.2.6. *Rådets direktiv af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse kontrakter om brugsret til fast ejendom på timeshare-basis (94/47)* indeholder en række regler om oplysninger, der skal gives i forbindelse med køb af time-share-andele og indrømmer navnlig køberen (i dette direktiv anvendes udtrykket forbrugeren ikke) ret til at træde tilbage fra aftalen, jfr. nærmere de relativt detaljerede regler i artikel 5, sammenholdt med artikel 7, der også hjemler tilbagetrædelsesret i forhold til en kreditgiver i et oprindeligt trepartsforhold. Om (international) præceptivitet, se artikel 8-9.

3.2.7. *Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (97/7)* regulerer en række formueretlige spørgsmål, som opstår i forbindelse med handler, der indgås under anvendelse af forskellige kommunikationsteknikker, herunder elektronisk post. Også dette direktiv indeholder regler om, hvilke oplysninger forbrugeren skal have, og indrømmer ligeledes forbrugeren adgang til at træde tilbage fra aftalen (fortrydelsesret). Sådan tilbagetræden fra aftalen har ligeledes virkning i forhold til kreditgiveren ifølge et oprindeligt trepartsforhold.⁵⁴⁾

3.2.8. Endvidere findes der *Europa-Parlamentets og Rådets direktive af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier*. Dette direktiv, der skal være gennemført inden den 1. januar 2002, harmoniserer nogle af de mest centrale køberetlige spørgsmål i relation til forbrugere. Dette minimumsdirektiv indeholder relativt detaljerede regler om, hvornår der foreligger en mangel ved en leveret vare, hvilke misligholdelsesbeføjelser forbrugeren i den anledning har, reklationsperioden, (international) præceptivitet og om leverandørens adgang til at gøre regres mod foregående omsætningsled.⁵⁵⁾

3.3. *Formueretlig fællesskabslovgivning vedrørende handelstransaktioner*

De ovenfor omtalte harmoniseringsdirektiver har alle taget sigte på forbrugerforhold, hvor særlige beskyttelseshensyn har gjort tilnærmelse af lovgivningerne nødvendig af hensyn til det fælles marked, henholdsvis det indre marked. Indirekte vil de begreber og tankegange, som ligger til grund for de forbrugerbeskyttende direktiver, kunne få betydning for udviklingen af den almindelige europæiske formueret. Forbrugerretten kan ikke og bør ikke adskilles fra den almindelige formueret, men kan tværtimod være det lokomotiv, som kan føre til en modernisering af formueretten i Europa og i den forbindelse anvise politisk brugbare løsninger.

Europa-Kommissionen har imidlertid den 25. marts 1998 fremsat et *forslag til direktiv om bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister i handelstransaktioner (KOM (98) 126)*. I forlængelse heraf har Rådet den 29. juli 1999 fastlagt en fælles holdning med henblik på Europa-Parlamentets og Rådets senere vedtagelse af direktivet.

Der er på flere måder tale om et højt bemærkelsesværdigt direktivforslag. Det er så vidt ses første gang, at der er fremsat et direktivforslag, der tilsigter at fastsætte almindelige formueretlige regler specielt for handelsforhold, idet de hidtidige direktiver på det civilretlige område som nævnt har taget sigte på beskyttelse af forbrugere. Kommissionens oprindelige direktivforslag var endvidere bemærkelsesværdigt ved, at det ikke blot indeholdt regler om betalingsfrister og morarenter, men tillige tilsigtede at harmonisere bl.a. medlemsstaternes regler om ejendomsforbehold på en måde, som måtte forekomme højest betænkelig. I den af Rådet fastlagte fælles holdning er forslaget til fælles bestemmelser om ejendomsforbehold imidlertid udgået, bl.a. takket være en ihærdig dansk indsats. Dette forhandlingsresultat illustreret på udmærket måde, at selv et lille land som Danmark kan have betydelig indflydelse på udformningen af retsakter på det formueretlige område, når vi deltager i forhandlingerne som medlemsstat på lige fod med de andre

medlemsstater af fællesskabet og ikke blot deltager i forhandlingerne som observatører.

Som nævnt ovenfor under nr. 2 er der meget betydelige forskelle på reglerne om ejendomsforbehold i de forskellige europæiske retssystemer. Reglerne i det enkelte retssystem er udtryk for en balance mellem hensynet til sælgerens muligheder for at have sikkerhed i det solgte og hensynet til køberen og ikke mindst beskyttelsen af køberens kreditorer mod kreditorly og skjulte kreditorbegunstigelser.

Der kan som baggrund for forståelsen af de følgende kritiske bemærkninger være anledning til at nævne, at man i dansk og norsk ret forlængst har sat sig ud over den fiktion, at sælgeren ved såkaldte ejendomsforbehold har en ejendomsret til genstanden, som først går over til køberen, når denne har betalt. Det er langt mere rammende at betegne køb med ejendomsforbehold som en sikkerhedsret, idet det forhold, at køberens endelige erhvervelse af retten er betinget af købesummens betaling, giver retsforholdet en ejendommelig panteretslignende karakter. I Norge har man i overensstemmelse med denne tankegang indført den langt mere rammende betegnelse »salgspant«.⁵⁶⁾ I Danmark, hvor biler som følge af meget høje punktafgifter er meget dyre, sammenlignet med det øvrige EU, har man ud fra denne tankegang indført regler om tinglysning ikke blot af pantebrev, men tillige af ejendomsforbehold i biler, således at kreditorer og aftaleerhververe ikke kan mødes med skjulte sikkerhedsrettigheder i disse relativt værdifulde genstande, og således at man på dette område kan modvirke pro forma og hemmelige kreditorbegunstigelser.

Efter Kommissionens oprindelige direktivforslag skulle ejendomsforbehold kunne tages ensidigt af sælgeren, herunder ved at sælgeren blot gav meddelelse om ejendomsforbehold i en faktura, hvorimod man i Danmark og i en række andre medlemsstater kræver, at der skal foreligge en egentlig aftale (passivitet over for angivelser i en faktura er ikke tilstrækkelig), som skal være indgået inden salgsgenstandens overgivelse til køberen. Kommissionsforslaget indeholdt ingen regler om og således ingen begrænsninger for, hvilken gæld et sådant ejendomsforbehold sikrer, ligesom forslaget var helt

tavst om den netop i erhvervsforhold næppe helt sjældent forekommende situation, at varen skal videresælges eller videreforarbejdes til eller indføres i en anden genstand. Der blev ikke stillet nogen krav om specifikation (individualisering) af salgsgenstanden. Der var heller ingen tidsgrænser for, hvor længe ejendomsforbeholdet skulle kunne gøres gældende, og de praktisk vigtige internationale privatretlige problemer, som ejendomsforbehold giver anledning til, var uomtalt i det i øvrigt helt fragmentarisk begrundede direktivforslag.

Direktivforslagets regler om forfaldsdatoer og morarenter er endvidere udformet på en måde, som ikke stemmer overens med, at der i erhvervsmæssige forhold mellem ligeværdige parter bør være aftalefrihed, ligesom sædvaner og kutyper bør tillægges betydning for fastlæggelsen af indholdet af parternes aftale.

3.3.2. Europa-Parlamentet og Rådet har den 30. november 1999 vedtaget et *direktiv om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer*. Direktivet har til formål at lette anvendelsen af elektroniske signaturer og at fremme deres juridiske anerkendelse. Efter artikel 5 skal medlemsstaterne således sikre, at såkaldte avancerede elektroniske signaturer opfylder retskravene til en signatur i forbindelse med data i elektronisk form, på samme måde som en håndskreven underskrift opfylder disse krav i forbindelse med papirbaserede data, og at de kan godtages som bevismateriale under retssager. Direktivet indeholder endvidere regler om krav til de såkaldte nøglecentre, der udbyder elektroniske signaturer, herunder om deres erstatningsansvar for fup i forbindelse med anvendelse af elektroniske signaturer, for hvilke de har udstedt et certifikat.

Direktiver vil i praksis udgøre fundamentet for sikker elektronisk kommunikation og handel. Herhjemme arbejder et udvalg under Justitsministeriet for tiden med spørgsmålet om retsvirkningerne af elektroniske signaturer, og udvalget skal senere se på en række spørgsmål, som elektronisk handel giver anledning til.

4. Nogle overvejelser vedrørende spørgsmålet om en fælleseuropæisk formueret

4.1. Den institutionelle ramme

De ovenfor under nr. 3.1. nævnte instrumenter, der *generelt* regulerer medlemsstaternes internationale privat- og procesret, er udformet som mellemstatslige konventioner og bygger alle på forudsætninger vedrørende indholdet af og forudsætningerne i den tidligere EF-Traktats artikel 220. For så vidt angår Bruxelles-konventionen og udkastet til konkurskonventionen måtte retstilstanden på denne baggrund efter EF-Traktaten antages at være den, at EF-Traktaten ikke gav hjemmel for Fællesskabslovgiver til at fastsætte generelle bestemmelser med henblik på tilnærmelse af medlemsstaternes retsplejelovgivning, og det uanset at også retsplejen kan siges at indvirke på det fælles markeds funktion (jfr. den tidligere EF-Traktats artikel 100 og om det indre marked artikel 100A).⁵⁷⁾

Uanset at Rom-konventionen af historiske årsager er udarbejdet i tilknytning til de andre konventioner og ikke har noget sikkert grundlag i EF-Traktatens artikel 220, må man formentlig på tilsvarende måde forstå det forhold, at medlemsstaterne var enige om at udforme generelle regler om lovvalget i kontraktsforhold i form af en konvention, således, at sådanne regler ikke ville kunne være gennemført med hjemmel i den tidligere EF-Traktats artikel 100 om tilnærmelse af medlemsstaternes love m.v., der indvirker på det fælles markeds oprettelse eller funktion eller i den nyere bestemmelse i den tidligere artikel 100 A TEF (nu artikel 94 og 95 EF).

Den under nr. 3.2. omtalte fællesskabslovgivning på forbrugerbeskyttelsesområdet er udfærdiget med hjemmel i artikel 94 og 95 EF (tidligere artikel 100 og 100 A TEF) som direktiver, der har til formål at lette det fælles markeds funktion og at virkeliggøre oprettelsen af det indre marked. Disse direktiver har alle søgt at skabe et højt niveau for forbrugerbeskyttelsen på *særlige* områder, hvor der i forbindelse med gennemførelse af det fælles og indre marked har været et praktisk politisk behov for at tilnærme medlemsstaternes lovgivning til hinanden.

Det under nr. 3.3. omtalte kommissionsforslag til direktiv om betalingsfrister i handelstransaktioner og den af Rådet fastlagte fælles holdning henviser som hjemmel til artikel 95 EF (tidligere artikel 100 A TEF). Det må dog anses for tvivlsomt, i hvilket omfang de oprindeligt foreslåede regler om ejendomsforbehold ville kunne udfærdiges med denne bestemmelse som hjemmel. Direktivforslaget indeholder en *generel* regulering af formueretlige spørgsmål vedrørende forfaldstidspunkter og betalingsfrister, ligesom det oprindelige forslag tilsigtede en helt generel harmonisering af medlemsstaternes regler om ejendomsforbehold og om indrivelse af fordringer. En sådan generel regulering ville angå centrale dele af medlemsstaternes formueret og retsplejeret, og den formueretlige regulering ville tillige få afsmittende virkning på andre dele af medlemsstaternes formueret, som ikke var reguleret ved reglerne i det oprindeligt foreslåede direktiv. Hvis man på fællesskabsplan fastsætter, at et så byrdefuldt vilkår som et vilkår om ejendomsforbehold skal kunne tages ensidigt af sælgeren i hans almindelige forretningsbetingelser, måtte sådanne regler også få afsmittende virkning på andre byrdefulde vilkår som f.eks. vilkår om ansvarsfraskrivelse eller om transportørers panteret i gods.

Samarbejdet om civilretlige spørgsmål, der oprindeligt foregik som led i det politiske samarbejde mellem medlemsstaterne, var ved Maastricht-Traktaten henlagt til Unionens tredje søjle, jfr. denne traktats artikel K.1, nr. 6. Generelle formueretlige regler som dem, der var indeholdt i det oprindelige direktivforslag vedrørende betalingsfrister i handelsforhold, måtte formentlig henhøre under det mellemstatslige civilretlige samarbejde i Maastricht-Traktatens afsnit VI. Ellers ville hele civilretten, bortset fra person, familie- og arveretten, kunne harmoniseres ved flertalsafgørelser med hjemmel i den tidligere EF-Traktats artikel 100 A (nu artikel 95 EF), og så ville bestemmelserne om det mellemstatslige civilretlige samarbejde i Maastricht-Traktatens afsnit VI i realiteten blive indholdsløse. I den forbindelse kan der også peges på, at den tidligere EF-Traktats artikel 222 (nu artikel 295 EF) fastsætter, at de ejendomsretlige ordnin-

ger i medlemsstaterne ikke berøres af EF-Traktaten.

Ved Amsterdam-traktaten er der imidlertid sket væsentlige ændringer i reglerne vedrørende samarbejdet om retlige spørgsmål, idet foranstaltninger vedrørende samarbejde om civile retlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger er overført til den bestemmelse, som findes i artikel 65 EF om overnationalt samarbejde for så vidt angår forbedring og forenkling af ordningen for forkyndelse, af samarbejdet om bevisoptagelse og af anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt af afgørelser i udenretslige sager.

Overført til artikel 65 EF er endvidere foranstaltninger vedrørende fremme af foreneligheden mellem medlemsstaternes gældende regler om lovvalg og konflikter om stedlig kompetence og vedrørende fjernelse af hindringer for, at civile retssager forløber tilfredsstillende, om nødvendigt ved fremme af foreneligheden mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler.

Selv om de nævnte civile retlige spørgsmål ved Amsterdam-Traktaten er overført til EF-Traktaten som en del af det nye afsnit IV, har man ved artikel 67, stk. 1, fastholdt det udgangspunkt, at samarbejdet på det civile retlige område kræver enstemmighed. Om forelæggelse af præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af disse bestemmelser og om gyldigheden og fortolkningen af retsakter udfærdiget i medfør heraf, findes ligeledes en særlig regel i artikel 68 EF, som afviger fra den almindelige regel om forelæggelse af præjudicielle spørgsmål for EF-Domstolen i artikel 234 EF (tidligere artikel 177 TEF).

Efter artikel 69 EF skal dette nye afsnit IV i den konsoliderede tekst til EF-Traktaten anvendes med forbehold af bestemmelserne i protokollerne om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, henholdsvis om Danmarks stilling. Efter artikel 1-2 i disse protokoller deltager Det Forenede Kongerige og Irland samt Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til dette afsnit af EF-Traktaten, og ingen af de bestemmelser, der vedtages internt i Fællesskabet eller eksternt i aftaler med Tredjelande, er bindende for disse

medlemsstater, der heller ikke er bundet af Domstolens afgørelser vedrørende sådanne retsakter.

Det Forenede Kongerige og Irland kan dog efter artikel 3 i protokollen om disse medlemsstaters stilling meddele, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af sådanne foreslåede foranstaltninger, hvorefter de skal have ret dertil, og disse lande kan efter artikel 4 også senere meddele, at de ønsker at acceptere foranstaltningen.

Efter artikel 5 i protokollen om Danmarks stilling træffer Danmark inden 6 måneder, efter at Rådet har truffet afgørelse om et forslag til udbygning af Schengen-reglerne, afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre denne afgørelse i sin nationale lovgivning, og i givet fald vil denne afgørelse skabe en folkeretlig forpligtelse mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i protokollen for så vidt angår spørgsmål, som ikke er omfattet af Schengen-reglerne, der omfatter spørgsmål om grænsekontrol, bekæmpelse af kriminalitet m.v., men ikke civile retlige spørgsmål. Det må imidlertid antages, at udformningen af den særlige protokol vedrørende Danmarks stilling ikke har tilsigtet at udelukke muligheden af, at der mellem Danmark og de andre medlemsstater indgås aftale om, at regler, som er vedtaget efter artikel 65 EF og derfor gælder i de andre medlemsstater, også skal gælde i Danmark. Denne metode vil formentlig vise sig praktisk anvendelig, således at Danmark i givet fald må forhandle sådanne mellem folkelige aftaler med Kommissionen, der fører forhandlingene på vegne Fællesskabet (minus Danmark og eventuelt Det Forenede Kongerige og Storbritannien).

De nævnte protokoller er blevet til på baggrund af de særlige vanskeligheder, som de nævnte medlemsstater har haft ved at gå ind i samarbejde på fællesskabsplan på de områder, som er omfattet af afsnit IV i den konsoliderede tekst til EF-Traktaten. Det Forenede Kongerige og Irland har ved udformningen af protokollen om disse medlemsstaters stilling udtrykkeligt sikret sig mulighed for at deltage i samarbejdet og i givet fald deltage i de afgørelser, som Rådet skal træffe efter dette afsnit. Man må under

hensyn til det, der er nævnt om muligheden for at indgå mellemfolkelig aftale om sådanne spørgsmål mellem Danmark og det øvrige Fællesskab, gå ud fra, at Danmark vil blive indrømmet mulighed for at deltage i Rådets drøftelser af sådanne spørgsmål som observatør.

Den nævnte konstruktion skyldes hensynet til at sikre overholdelsen af de danske forbehold over for bl.a. det retlige samarbejde. Indtil dette forbehold en gang med tiden måtte blive ophævet, vil fremgangsmåden formentlig gøre det muligt for Danmark at sidde med ved forhandlingsbordet. Det vil imidlertid formentlig i praksis vise sig, at de danske argumenter under denne ordning vil have mindre tyngde, end hvis Rådets afgørelser efter artikel 65 EF var umiddelbart anvendelige eller i øvrigt kunne påberåbes i Danmark. Resultatet af den ordning, der er nødvendiggjort af det danske forbehold over for det retlige samarbejde, vil derfor i praksis være, at de andre medlemsstater går videre, end de ville have kunnet gøre, hvis Danmark var med til at træffe afgørelsen, og at Danmark vil være nødt til senere at gennemføre de pågældende (mere vidtgående) regler, nu formelt på mellemfolkelig basis.

Paradoksalt nok vil det danske forbehold over for det civilretlige samarbejde således i praksis have den modsatte virkning af den tilsigtede, idet samarbejdet i praksis vil blive mere vidtgående, end hvis Danmark havde været med på lige fod med de andre medlemsstater.

Dansk formueret, der ellers på mange punkter kunne repræsentere en mellemproportional mellem de forskellige europæiske retssystemer, vil således på grund af det danske forbehold ikke have de store chancer som eksportartikel til den øvrige fællesskab.

4.2. Hvordan bør samarbejdet

om formueretlige spørgsmål udbygges?

Gennemgangen ovenfor i nr. 3 viser, at der allerede i et vist omfang er gennemført en række fælleseuropæiske formueretlige regler. Romkonventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, var et vigtigt første skridt hen imod sådanne

regler. Denne konvention fastlagde fælles regler for lovvalget i kontraktsforhold og anviste således fælles løsninger på, hvilke nationale formueretlige regler der finder anvendelse på de enkelte kontrakter.

Samarbejdet om den internationale privatret repræsenterer den traditionelle metode til at bygge bro over retssystemernes forskelligheder i sager, der har tilknytningsmomenter til flere stater. Denne metode går ud fra og respekterer, at indholdet af de enkelte staters materielle ret i øvrigt er forskelligt, og indebærer således ikke nogen tilnærmelse af retsreglerne i de enkelte medlemsstater.

De harmoniseringsdirektiver, som er nævnt ovenfor i afsnit 3.2., har imidlertid medført, at der på en række væsentlige punkter gælder fælles (minimums-) regler i forbrugerretlige forhold. Det kan umiddelbart virke noget ejendommeligt, at man er begyndt denne harmoniseringsproces med at fastsætte regler om produktansvar, som jo er et område, hvor producenterne, mellemhandlernes og forbrugernes interesser i særlig grad kan siges at stå i konflikt med hinanden. Ud fra en teoretisk og systematisk betragtning havde det formentlig været mere nærliggende at begynde med aftaleretlige spørgsmål for senere at arbejde sig længere ind i købsretten og obligationsretten i øvrigt. Men den, kunne det synes, lidt tilfældige rækkefølge, som direktiverne er udfærdiget i, må naturligvis ses i sammenhæng med den politiske interesse for at gennemføre tilnærmelse af lovgivningerne på disse områder, som ikke følger den teoretiske vej, men som bl.a. er påvirket af nye fænomeners opståen, således som f.eks. time-sharedirektivet fra 1994 og fjernsalgsdirektivet fra 1997, der foregriber den voksende handel på f.eks. Internettet.

Når man sammenholder de under 3.2. nævnte forbrugerretsdirektiver med det under 3.3. nævnte forslag til direktiv om betalingsfrister i handelstransaktioner, bliver det tydeligt, at det har stor betydning for indholdet af de regler, som Kommissionen foreslår, om udgangspunktet er at beskytte forbrugeren, eller om det er at beskytte små og mellemstore virksomheder, der har udestående fordringer. Hvor det i forbrugerretsdirektiverne er formålet at

beskytte køberen og skyldneren, bliver formålet med det under nr. 3.3 omtalte direktivforslag om betalingsfrister i handelstransaktioner at beskytte sælgeren, kreditor, hvilket førte Kommissionen til i det oprindelige direktivforslag at stille forslag om regler om ejendomsforbehold, som overhovedet ikke tog i betragtning, at reglerne på dette område også må tage hensyn til skyldnerne og deres øvrige kreditorer.

Man kan muligvis anføre, at forbrugerretten er et ganske særligt område, hvor man godt kan leve med, at retsreglerne bygger på en øget hensyntagen til den ene part i kontraktsforholdet, forbrugeren, som traditionelt anses som underlegen i forhold til den erhvervsdrivende. Imidlertid må man være opmærksom på, at forbrugerretten, i mangel af en almindelig formueretlig regulering, vil blive den byggesten, på hvilken den almindelige formueret må udvikles i Fællesskabet. Uanset om der er tale om forbrugerforhold eller handelstransaktioner, bør formueretlige regler udformes på baggrund af overordnede overvejelser om, hvordan en fælleseuropæisk formueret bør udformes. Kun herved sikres det, at de europæiske regler kommer til at være resultatet af en samlet afvejning af de mange hensyn, som formueretten skal tilgode-se.

Det er forståeligt, at der i videnskabelige kredse er opstået den tanke, at der er behov for at undersøge mulighederne for at nå frem til fælles formueretlige regler og en European Civil Code. Tanken om en fælleseuropæisk civilretsbog kan sikkert være en udmærket igangsætter for overvejelser og drøftelser af fælles regler, men den lider dog af nogle afgørende svagheder. For det første vil det i flere medlemsstater, hvor formueretten primært er udviklet i domstolens praksis, f.eks. i Danmark og Storbritannien, blive opfattet som helt systemfremmed med en sådan civilretsbog, selv om det naturligvis kan anføres, at man også i sådanne lande samler de enkelte love i lovsamlinger. Dernæst vil udarbejdelsen af en civilretsbog være et så omfattende arbejde og tage så lang tid, at den vil få karakter af en teoretisk konstruktion, som ikke er blevet til på baggrund af diskussioner om praktiske politiske behov.

Det er endvidere efter vor opfattelse helt urealistisk at forestille sig, at der mellem de nuværende medlemslande – selv om man så bort fra Danmark, Storbritannien og Irland, der som nævnt i nr. 4.1. står uden for det civilretlige samarbejde – skulle kunne opnås politisk tilslutning til en sådan lovgivning på én gang om den europæiske formueret.

De nordiske lande har således i mere end hundrede år søgt at nå frem til fælles regler på det formueretlige område, men selv om der er betydelige samfundsmæssige og historiske ligheder mellem disse lande og deres formueretlige retssystemer, har man ikke kunnet nå til enighed om f.eks. fællesnordiske regler om forældelse af fordringer eller om erhvervelse af løsøre i god tro, idet der selv mellem så nært forbundne lande er for store forskelle i opfattelsen af, hvad indholdet af sådanne regler bør være. Man har i stedet i Norden draget den erfaring, at man udmærket kan leve med sådanne forskelle, og at fælles drøftelser kan bidrage til den retspolitiske diskussion i de enkelte lande, uden at man nødvendigvis behøver at nå frem til fælles regler. Man har med andre ord samarbejdet med fuld respekt af det såkaldte nærhedsprincip.

Ét er søkort at forstå, noget andet skib at føre. I videnskabelige diskussioner og fremstillinger kan man fremlægge mange tanker og overvejelser og opbygge interessante teoretiske konstruktioner. Noget andet er at få gode ideer omsat i politisk vilje til at udforme bindende fælles regler. Skal tanken om en fælleseuropæisk formueret have nogen fremtid for sig, må den udspringe ikke af teoretiske overvejelser og konstruktioner, men af drøftelser af praktiske og politiske problemer mellem repræsentanter for medlemsstaterne og deres regeringer. Hvis den betydelige arbejdsindsats, som det vil kræve at få gennemarbejdet formueretten på europæisk plan, skal bære frugt, må der være almindelig stemning blandt medlemsstaterne for at gå i gang med dette arbejde.

Man bør derfor gå gradvis frem og gennemdrøfte reglerne område for område. Erfaringerne med de forbrugerretlige direktiver viser, at det er denne fremgangsmåde, der er praktisk og politisk mulig.

Protokollerne om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, henholdsvis om Danmarks stilling, indebærer, at disse medlemsstater som udgangspunkt ikke deltager i Rådets afgørelser efter afsnit IV i den konsoliderede tekst til EF-Traktaten om civilretlige spørgsmål. Det er imidlertid hverken i disse medlemsstater eller de øvrige medlemsstaters interesse, hvis afgørelserne om den videre udvikling af den fælleseuropæiske formueret træffes uden om disse tre medlemsstater. Navnlig må man være opmærksom på, at Det Forenede Kongerige og Irland, som nævnt ovenfor under pkt. 2 om inddelingen af retssystemerne i forskellige grupper, tilhører kategorien af Traditional English American common law, som i hele verden regulerer formueretten for 1,8 mia. personer.

Europæiske virksomheder handler med hele verden og ikke kun med Europa. Det er derfor ikke ønskeligt at udforme en europæisk formueret, der ikke bygger bro mellem de kontinentale retssystemer og common law systemerne. Netop modsætningen mellem disse systemer vil kunne give grundlag for, at det omfattende arbejde med at nå frem til en fælleseuropæisk formueret sker på en måde, hvor man tvinges til grundigt og fordomsfrit at gennemtænke, hvordan de formueretlige regler bør udformes i det moderne europæiske samfund.

Noter

1. Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd har ydet støtte til afhandlingen.
2. De Europæiske Fællesskabers Tidende 1989, nr. C 158, s. 400.
3. Som et andet og ikke mindre vigtigt eksempel på soft law på det kontraktsretlige område må fremhæves UNIDROIT's Principles of International Commercial Contracts.
4. Lando i EU-Ret & Menneskeret 1996, s. 309 og 311.
5. 2. udg. 1998. Se hertil Joseph Lookofsky i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B. 251.
6. Se f.eks. Reiner Schulze i Zeitschrift für Europäisches Privatrecht 1993 p 442 og i Neue Juristische Wochenschrift 1997 p 2742 og Drobnig: Private Law in the European Union, Forum Internationale no 22/1996.
7. Opdelingen er gengivet af Alan D. Rose i Uniform Law Review 1996-1, p. 9.
8. BGB § 145, smh.m. § 130.
9. Aftl. § 7.
10. CC. art. 141, smh.m. Decret no. 80.533 du 15 juillet 1980.
11. Jfr. CC art. 1347.
12. »The Parol Evidence Rule«.
13. CC art. 1156.
14. BGB § 133.
15. Jfr. CC art. 1156 og BGB § 157.
16. The »four corner«-rule.
17. CC art. 1157.
18. Jfr. BGB § 157.
19. Efter engelsk ret kan breach bestå i en hvilken som helst misligholdelse, herunder mangel, vanhjemmel, forsinkelse eller ikke-erlæggelse.
20. Fransk ret.
21. Nordisk ret.
22. Tysk ret, hvor kun forsinkelse og umulighed i almindelig henregnes til ikke-opfyldelse.
23. Feks. retten til erstatning og ophævelse eller retten til erstatning/forholdsmæssigt afslag og naturalopfyldelse, men ikke retten til naturalopfyldelse og ophævelse.
24. Jfr. CC art. 1184.
25. The Limitation Act 1980.
26. Jfr. CC art. 2262.
27. Feks. en fem-årig forældelsesfrist for periodiske ydelser efter CC art. 2277 eller en ti-årig forældelsesfrist for forpligtelser, der opstår mellem handlende eller mellem en handlende og en ikke-handlende, jfr. Code du Commerce art. 189 bis
28. Feks. BGB § 196 om den to- eller fire-årige forældelsesfrist ved hverdagslivets samhandel eller BGB § 477 om forældelse på 6 måneder af krav i køb i anledning af erstatning for mangel for tilsikrede egenskaber (garantikrav
29. BGB § 195. Tysk ret sonderer i øvrigt mellem såkaldt »Anschlussfrist«, som skal påses ex officio, og »Verjährungsfrist«, som alene påses af retten efter påstand.
30. 1908-loven, der omfatter de fleste almindelige fordringer.
31. DL 5-14-4.
32. 2 § i preskriptionslagen.
33. Reglen er i dansk ret fastslået ved dommen i U 1998.1701 SH.
34. Som hovedregel.
35. Jfr. BGB § 929.
36. Elmer og Skovby: Ejendomsretten 1, 4. udg., s. 47 ff.
37. CC art. 1585.
38. SGA sec. 16-17.
39. SGA sec. 18.
40. BGB § 455 om »erweiterter« og »verlängerter« Eigentumsvorbehalt.
41. SGA sec 19.
42. CC art. 2102, 4.
43. Loi du 12. mai 1980 et loi du 25 janvier 1985.
44. SGA sec 21.
45. Fransk ret CC art. 2279-2280 og CC art. 1141 og tysk ret BGB §§ 932-936.
46. Se herved Allan Philip: EU-IP, 2. udg. (1994), p.18.

47. Rådet har den 3. december 1999 vedtaget en fælles holdning angående den foreslåede konkursforordning.
48. Begrebet producent i dette direktiv er nærmere defineret i art. 3, § 1.
49. I art. 6 er det nærmere fastlagt, hvornår et produkt lider af en defekt.
50. Jfr. definitionen heraf i artikel 2.
51. Saml. I s. 3325.
52. Det må formentlig forudsættes, at den pågældende medlemsstat har ratificeret de pågældende konventioner.
53. Dette defineres nærmere i artikel 3, stk. 2.
54. Justitsministeren vil i januar 2000 fremsætte lovforslag med henblik på den danske gennemførelse af direktiver.
55. Om direktivforslaget og spørgsmålet om en ensartet forbrugerkøberet i EU, se Hans-W. Micklitz i *Euröpäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 1997 p. 229. Justitsministeriet har med henblik på den danske gennemførelse nedsat en arbejdsgruppe, der skal overveje de spørgsmål om ændring af reglerne om forbrugerkøb m.v., som direktiver giver anledning til.
56. Jfr. Elmer & Skovby: *Ejendomsretten* 1, 4. udg., s. 122 ff.
57. Noget andet er, at andre regler i traktaten kan forpligte medlemsstaternes domstole til at anvende retsplejereglerne på en måde, der ikke er diskriminerende over for personer fra andre medlemsstater, ligesom hensynet til effektiv gennemførelse af EF-retten kan stille krav til og eventuelt medføre pligt til at tilside-sætte nationale procesretlige regler, se f.eks. fra EF-Domstolens efterhånden righoldige praksis dom af 1.7.1993 i sag C-20/92, Hubbard, Saml. I s. 3777, dom af 9.11.1983 i sag 199/82, San Giorgio, Saml. s. 3595, domme af 14.12.1995 i forende sager C-430/93 og C-431/93, van Schijndel, Saml. s. 4705, dom af samme dato i sag C-312/93, Peter Bræk, Saml. s. 4599, og dom af 24.10.1996 i sag C-72/95, Kraijveld, Saml. s. 5403. Se også Werlauff: *Fælleseuropæisk procesret*, 1997, s. 22f og 46f.

Ebru Abay**Fra:** Tine Nielsen Holm (DEP) [TNE@oem.dk]**Sendt:** 28. oktober 2010 11:20**Til:** Ebru Abay**Cc:** 1 - DEP Intsekr**Emne:** SV: Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) - Journalnr. 2010-7220/21-0068

Kære Ebru Abay

Økonomi- og Erhvervsministeriet har modtaget Justitsministeriets høring om Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæiske aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet. Økonomi- og Erhvervsministeriet er overordnet enig med Kommissionen i, at et velfungerende indre marked for grænseoverskridende handel mellem erhvervsdrivende og forbrugere er vigtigt og at det er centralt at fjerne hindringer for den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser.

Økonomi- og Erhvervsministeriet vil meget gerne holdes orienteret om det videre arbejde med grønbogen, herunder se det samlede høringssvar og andre notater, der måtte blive udarbejdet i forbindelse med sagen.

Nedenfor findes mere specifikke bemærkninger fra hhv. Erhvervs- og Byggestyrelsen, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og Finanstilsynet.

MVH Tine Holm

Med venlig hilsen

Tine Nielsen Holm
Fuldmægtig

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET
Økonomi- og Erhvervsministeriet/
Ministry of Economic and Business Affairs
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Dir. tlf. +45 33 92 34 25
E-mail: tne@oem.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen oplyser desuden, at styrelsen har gennemlæst Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet.

I grønbogen oplistes en række juridiske instrumenter, som det vil være muligt at anvende i forhold til en evt. hel/delvis harmonisering af aftaleretten på europæisk niveau, ligesom fordelene og ulemperne ved de enkelte løsningsmodeller beskrives. Styrelsen har ingen konkrete bemærkninger til, hvilket juridisk instrument der vil være det bedste at anvende. Dette vil bl.a. kræve en mere udførlig beskrivelse - f.eks. i form af en uddybende konsekvensanalyse - af de forskelle, der er konstateret mellem medlemsstaternes regler, herunder hvilken betydning dette har for virksomhederne og forbrugerne, og hvordan det påvirker funktionen af det indre marked.

Styrelsen kan dog generelt henvise til, at det er vigtigt at fjerne hindringer for den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser. Giver forskelle i medlemsstaternes aftaleretlige regler anledning til, at sådanne hindringer opstår, bør disse adresseres og fjernes på den mest hensigtsmæssige måde med henblik på at skabe et velfungerende indre marked til gavn for forbrugere og virksomheder.

Styrelsen er på baggrund heraf interesseret i at blive holdt løbende orienteret om det videre arbejde.

01-11-2010
Justitsministeriet
Lovafdelingen
2010 NR. 7220/21-0068
Akt nr 19

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplyser følgende:

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har bedt formanden for Forbrugerklagenævnet om nævnets bemærkninger til Kommissionens grønbog. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan oplyse, at formanden for Forbrugerklagenævnet har meddelt, at grønbogen for nuværende ikke har givet anledning til bemærkninger.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er endvidere orienteret om, at Forbrugerombudsmanden er selvstændig hørt.

Kommissionen påpeger, at det er nødvendigt at gøre det lettere og billigere for erhvervslivet og forbrugere at indgå aftaler med partnere i andre EU-lande. Der foreligger ifølge Kommissionen stadig en række hindringer for gennemførelsen af det indre marked, som betyder, at dets potentiale ikke kan udnyttes fuldt ud.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er enig i, at et velfungerende indre marked for grænseoverskridende handel mellem erhvervsdrivende og forbrugere er vigtig.

Fx køber de fleste europæiske forbrugere fortsat flere varer og tjenesteydelser over nettet i deres eget hjemland. Så mens den indenlandske e-handel er stigende, er den grænseoverskridende e-handel stagneret på et meget lavere niveau. Det er derfor vigtigt at have fokus på, hvordan man kan nedbryde eller minimere de eksisterende barrierer for e-handel, og styrke forbrugernes rettigheder, så det indre marked også bliver velfungerende på dette område.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er også enig med Kommissionen i, at et eventuelt europæisk aftaleretligt instrument bør tage højde for divergerende aftaleretlige regler uden at pålægge forbrugere eller virksomheder yderligere byrder eller skabe yderligere vanskeligheder for dem, samtidig med at der skal sikres en betydelig forbrugerbeskyttelse.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder imidlertid, at det for nærværende kan være vanskeligt at udtale sig om, hvorvidt der er behov samt fordele og ulemper i relation til eventuelt valg af det bedste europæiske aftaleretlige instrument ud fra et overordnet synspunkt. Den nærmere udformning af et eventuelt aftaleretligt instrument vil have betydning for vurderingen af, hvilken løsningsmodel der i givet fald vil være mest egnet.

Finanstilsynet oplyser følgende:

Vi har for nuværende ingen bemærkninger, udover at vi er enige i det i grønbogen anførte vedrørende særlige typer af aftaler. Som nævnt er det meget centralt at være opmærksom på, at finansielle aftaler er af meget specifik og teknisk karakter, hvilket der skal tages højde for ved fastlæggelse af eventuelle særregler på området. I den forbindelse er det også væsentligt at være opmærksom på, at den i forvejen tætte regulering af finansielle tjenesteydelser ændres ofte, hvorfor en eventuel regulering på europæisk niveau bør tage højde herfor.

Vi vil derfor meget gerne holdes løbende orienteret vedrørende det efterfølgende arbejde. Du må også meget gerne have ulejlighed med at sende mig det endelige hørings svar.

Med venlig hilsen

Tine Nielsen Holm
Fuldmægtig

Østre Landsret
Præsidenten

Jmt. Mdt.
21 SEP. 2010

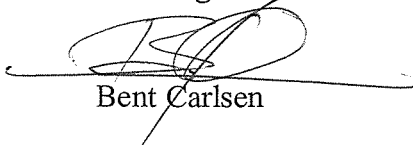
Den 15 SEP. 2010
J.nr. 40A-ØL-40-10

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Justitsministeriet har ved brev af 8. september 2010 (sagsnr. 2010-7220/21-0068) anmodet om eventuelle bemærkninger til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig)

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Porsbo

Justitsministeriet
Lovafdelingen 2010 NR. 7220/21-0068 -
Akt.nr. 17

Vestre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-40-10
Den 30/09-2010

Justitsministeriet har ved brev af 8. september 2010 (Sagsnummer 2010-7220/21-0068)) anmodet om eventuelle bemærkninger til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig).

I den anledning skal jeg meddele, at grønbogen ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Denne udtalelse sendes alene elektronisk og til jm@jm.dk.

Med venlig hilsen

Bjarne Christensen

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Formueretskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 33 44 80 00
Fax 33 44 84 88
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2010.41

Dato 1. november 2010

Ved en e-mail af 8. september 2010 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010)348 endelig).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at forslaget ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til jr.nr.2010-7220/21-0068.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
Fax +45 7010 4455
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09
EAN-nr.5798000161184

J. nr. 2010-4101-0051-4
Sagsbeh. Marianne Ploug
Dir.tlf. 33 92 95 80
Mail mpl@domstolsstyrelsen.dk

1. november 2010

Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM (2010) 348 endelig), j.nr. 2010-7220/21-0068

Ved brev af 8. september 2010 har Justitsministeriet bedt om Domstolsstyrelsens eventuelle bemærkninger til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet.

Domstolsstyrelsen har ikke bemærkninger til grønbogen.

Med venlig hilsen

Marianne Ploug

Ebru Abay**Fra:** 1 - FS Forbrugerombudsmanden (FS) [FORBRUGEROMBUDSMANDEN@kfst.dk]**Sendt:** 28. oktober 2010 12:28**Til:** Ebru Abay**Emne:** SV: Høring over Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) - Journalnr. 2010-7220/21-0068

Jr. nr. 10/06967

Idet vi henviser til Deres e-mail af 8. september 2010 skal vi herved meddele, at udkast til Høring over Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010)348 endelig).ikke giver Forbrugerombudsmanden anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen
På Forbrugerombudsmandens vegne

Connie Joan Hansen
Sekretær
Tlf.: 32 66 92 81
Email: cjh@kfst.dk

Forbrugerombudsmanden
Amagerfælledvej 56
2300 København S

Fra: Ebru Abay [mailto:eab@jm.dk]**Sendt:** 8. september 2010 14:52

Til: db@db-dk.dk; daf@aktiveforbrugere.dk; jl@fdim.dk; medierne@medierne.dk; kl@kl.dk; dansk-it@dansk-it.dk; email@retspolitik.dk; mail@dansk-detail.dk; ck@specialmedierne.dk; mail@realkreditforeningen.dk; mail@danskeadvokater.dk; post@finansogleasing.dk; di@di.dk; mail@danskfjernvarme.dk; nhl@visitdenmark.com; henrikspecht@mail.dk; admin@vaugrenier.dk; dong@dong.dk; dlf@dansk-dlf.dk; dsfweb@dsfweb.dk; drrb@drrb.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; regioner@regioner.dk; kontakt@fdih.net; kontakt@falck.dk; post@teleindu.dk; danske-biludlejere@mail.tele.dk; cbs@cbs.dk; atl@di.dk; rgf@rejsegarantifonden.dk; info@ifr.dk; fp@forsikringogpension.dk; dat@annoncoer.dk; 1 - FS Forbrugerstyrelsens Officielle Postkasse; aau@aau.dk; bm@skohandlerforening.dk; do@optikerforeningen.dk; danskeforlag@danskeforlag.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; mail@finansraadet.dk; sekretariatet@dk-r.dk; dl@dansklandbrug.dk; teknik@teknik.dk; hoeringer@fbr.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; ae@ae.dk; dsk@dsk.dk; feha@feha.dk; 1 - DEP Økonomi- og Erhvervsministeriets officielle postkasse; autig@autig.dk; fdm@fdm.dk; hms@desa.dk; jura@au.dk; pbsmailservice@pbs.dk; rr@realkreditraadet.dk; ddf@danskedagblade.dk; itb@itb.dk; dmu-mags@internet.dk; dsb@dsb.dk; info@el-bolig.dk; jlo@domstol.dk; landbrugsraadet@landbrug.dk; ku@ku.dk; info@shipowners.dk; borgerservice@kk.dk; horesta@horesta.dk; ÆFrederiksberg Kommune; dafonet@dafonet.dk; karenmoestrupjensen@shret.dk; info@fbnet.dk; de@de.dk; fdb@fdb.dk; fsr@fsr.dk; 1 - FS Forbrugerombudsmanden (FS); kontakt@danskespil.dk; drf@travelassoc.dk; ddb@bogpost.dk; jens.heurlin@post.dk; lo@lo.dk; post@shret.dk; hfa@ac.dk; info@danskbyggeri.dk; da@da.dk; kommunikation@nationalbanken.dk; dbi@bilimp.dk; hvr@hvr.dk; ofr@oliebranchen.dk; daf@daf.dk; frr@frr.dk

Emne: Høring over Kommissionens grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) - Journalnr. 2010-7220/21-0068

Se venligst vedhæftede filer.

Justitsministeriet
Lovafdelingen 2010 NR. 7220/21-0068

01-11-2010

Akt.nr. 18

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Justitsministeriet Civil- og Politiafdelingen
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K

13. OKT 2010

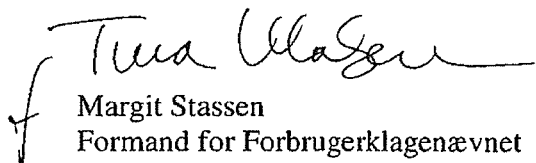
Sag 10/07701-1

Høring af formanden for Forbrugerklagenævnet over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig)

Jeg har som formand for Forbrugerklagenævnet fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtaget Justitsministeriets skrivelse af 8. september 2010 med anmodning om en eventuel udtalelse om grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet.

Jeg skal i den forbindelse oplyse, at grønbogen ikke giver anledning til bemærkninger.

Venlig hilsen

Margit Stassen
Formand for Forbrugerklagenævnet

FORMANDEN FOR FORBRUGERKLAGENÆVNET

Amagerfælledvej 56
2300 København S

Tlf. 32 66 90 00
Fax 32 66 91 00
CVR-nr. 10 29 48 19
kfst@kfst.dk
www.fs.dk

ØKONOMI- OG
ERHVERVS MINISTERIET

Ebru Abay

Fra: Dot Bresdahl [DB@ac.dk]

Sendt: 16. september 2010 11:20

Til: Ebru Abay

Emne: Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet

Til Justitsministeriet

Vedr. Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (j.nr. 2010-7220/21-0068)

Det skal herved meddeles, at LER ikke har bemærkninger til ovennævnte høring.

Venlig hilsen

Dot Bresdahl
Afdelingssekretær

Liberale Erhvervs Råd (LER)

Postboks 2192 • Nørre Voldgade 29 • 1017 København K

Telefon 33 69 40 40 • Telefon direkte 22 49 58 60 •

• Fax 33 93 85 40

Internet www.liberaleerhverv.dk • e-mail db@ac.dk

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2010 NR. 7220/21-0068

16-09-2010 Akt.nr. 9

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att.: Dan Bjerring

Pr. e-mail: jm@jm.dk

25. oktober 2010

Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig)

Tak for muligheden for at kommentere grønbogen.

Vi har på nuværende tidspunkt ingen bemærkninger til Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet.

Med venlig hilsen

Henrik Carmel
international fagkonsulent

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer

Kronprinsessegade 8, 1306 København K. Telefon 33 93 91 91
Telefax nr. 33 11 09 13 e-mail: fsr@fsr.dk Internet: www.fsr.dk

Justitsministeriet
Att.: Dan Bjerring
Slotsholmsgade 10
1216 København K

E-mail: eab@jm.dk.

2. november 2010
jdb/ljsj (X:\Faglig\HORSVAR\2010\H159-10.doc)

Høring over Kommissionens grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet (KOM(2010) 348 endelig) - H159-10

Justitsministeriet har fremsendt ovennævnte høringssag med anmodning om bemærkninger.

FSR har for nærværende ingen bemærkninger.

---oo0oo---

Med venlig hilsen

Jakob Dedenroth Bernhoft
chefkonsulent

Ebru Abay

Fra: Carsten Kjær [carstenkjaer@stofanet.dk]
Sendt: 30. oktober 2010 07:35
Til: Justitsministeriet
Cc: Ebru Abay; 'Vigdis Pedersen'; 'Frank Pedersen'
Emne: Høringssvar (KOM(2010) 348 endelig)

Justitsministeriet

På given foranledning har bestyrelsen i Dansk Timeshareejer Forening haft møde.

Vi har gennemgået grønbogen om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret (KOM(2010) 348 endelig).

Dansk Timeshareejer Forening har ingen bemærkninger til den udsendte grønbog.

Venlig hilsen

Carsten Kjær
Formand Dansk Timeshareejer Forening

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2020 Nr. 7220/21-0068

Akt.nr. 20